

ACADEMIC JOURNAL

วารสารวิชาการ

ปีที่ 22 ฉบับที่ 3

กรกฎาคม - กันยายน 2562

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่ปรึกษา

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายสุเทพ ชิตยวงษ์)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายสนธิ แยมเพชร)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายอัมพร พินะสา)

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
(นายพีระ รัตนวิจิตร)

ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านมาตรฐานการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านการศึกษาพิเศษและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วม

ที่ปรึกษาด้านพัฒนาระบบการเรียนรู้

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผน

กองบรรณาธิการ

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
(นางสาวนิจสุตา อภินันทาภรณ์)

นางสาวปริญญา ฤทธิเจริญ

นายธัญญา เรืองแก้ว

นางวรรณิ จันทศิริ

นางสาววรรณิ ขุนศรี

ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาและส่งเสริมวิทยบริการ
(นางเสาวภา ศักดา)

นางสาววรารักษ์ ศรีแสงฉาย

ลิขสิทธิ์และผู้จัดพิมพ์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ บริษัท เอส.บี.เค.การพิมพ์ จำกัด

92/6 หมู่ 3 ต.บางพลีใหญ่

อ.บางพลี จ.สมุทรปราการ 10540

วันที่ 7 กรกฎาคม 2562 ครบรอบ 16 ปี วันคล้ายวันสถาปนาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ในวันนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงมุ่งสู่เป้าหมายเพื่อสร้างคุณค่าและคุณภาพชีวิตของเด็กไทยดังคำกล่าวที่ว่า **“การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ”**

วารสารวิชาการ ฉบับนี้ยังคงนำเสนอบทความด้านการศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ **ครบรอบ 16 ปี สพฐ. กับการก้าวอย่างมั่นคง** เป็นบทความนำเสนอโครงการ/กิจกรรมที่ สพฐ. ดำเนินการเพื่อพัฒนาการศึกษาตามพระบรมราโชบาย นโยบายรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา **การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กับการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก** เป็นบทความนำเสนอการบริหารจัดการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบผลสำเร็จ **การสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21** เป็นบทความนำเสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นพัฒนาทักษะอาชีพ เพื่อให้นักเรียนได้เลือกศึกษาอาชีพที่สนใจ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง **นวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่: จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** เป็นบทความนำเสนอนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ที่หลากหลายนำไปสู่การปฏิบัติกับครูก่อนประจำการและครูประจำการ **การพัฒนาครุรุ่นใหม่ให้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง** **พื้นฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพและการศึกษา** **บทเรียนร่วมกัน กรณีศึกษา โรงเรียนเพลินพัฒนา ฝ่ายมัธยม** เป็นบทความนำเสนอการพัฒนาครุรุ่นใหม่เกี่ยวกับทักษะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง ให้สามารถจัดกระบวนการการเรียนรู้เชิงรุกอย่างเป็นมืออาชีพ **กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model”** เป็นบทความนำเสนอนวัตกรรม Watjang Model ที่ยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จได้ **“การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์” อีกหนึ่งเป้าหมายของวิทยาศาสตร์ศึกษา** เป็นบทความนำเสนอรูปแบบการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ครูนำไปประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน **เด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้ “English for All” โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง** เป็นบทความนำเสนอโครงการการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเปิดโอกาสให้กับเด็กด้อยโอกาสหรือขาดโอกาสทางการเรียนภาษาอังกฤษได้มีโอกาสเรียน

สุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารวิชาการจะเป็นประโยชน์กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาไม่มากนักน้อย ขอขอบคุณที่ท่านได้ให้ความสนใจติดตามวารสารวิชาการอย่างต่อเนื่องแล้วพบกันใหม่ฉบับหน้า

สารบัญ

- 3 ครบรอบ 16 ปี สพฐ. กับการก้าวอย่างอย่างมั่นคง
- 15 การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) กับการยกระดับคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก
- 27 การสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21
- 42 นวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่: จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 49 การพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง บนฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพและการศึกษาบทเรียนร่วมกัน กรณีศึกษา โรงเรียนเพลินพัฒนา ฝายมัยรม
- 57 กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model”
- 64 “การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์” อีกหนึ่งเป้าหมายของวิทยาศาสตร์ศึกษา
- 72 เด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้ “English for All” โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง

ครบรอบ 16 ปี สพฐ. กับการก้าวอย่างมั่นคง

เรียบเรียง
เสาวภา ศักดา
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา

วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ถือกำเนิดขึ้นจากการควบรวมหน่วยงานระดับกรมของกระทรวงศึกษาธิการ 3 หน่วยงานเข้าด้วยกัน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา และกรมวิชาการ โดยหน่วยงานที่จัดตั้งใหม่ให้มีภารกิจในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ มีหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษา มาตรฐานการจัดการศึกษา และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักเกณฑ์ แนวทาง และดำเนินการเกี่ยวกับการสนับสนุนทรัพยากร การจัดตั้งจัดสรรทรัพยากร และบริหารงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริมประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน และการส่งเสริมการนิเทศ การบริหารและการจัดการศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาเพื่อคนพิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้มีความสามารถพิเศษ และประสาน ส่งเสริม การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นของเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจุบันมีหน่วยงานในสังกัดประกอบด้วย หน่วยงานในส่วนกลาง 17 หน่วยงาน และหน่วยงานในภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วประเทศ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 183 เขต และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 42 เขต

ตลอดระยะเวลา 16 ปีที่ สพฐ. ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ มีการบริหารงานโดยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 9 ท่าน ดังนี้

พ.ศ. 2546

นายไพฑูรย์ จัยสิน

พ.ศ. 2546-2547 และ

ดร.คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา

พ.ศ. 2549-2552

พ.ศ. 2547-2549

นางพรนิภา ลิมปพยอม

พ.ศ. 2552-2556

ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน

พ.ศ. 2556-2557	นายอภิชาติ จีระวุฒิ
พ.ศ. 2557-2558	ดร.กมล รอดคล้าย
พ.ศ. 2558-2560	นายการุณ สกุลประดิษฐ์
พ.ศ. 2560-2562	ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร
พ.ศ. 2562- ปัจจุบัน	ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์

จากวิสัยทัศน์ประเทศไทย ปีพุทธศักราช 2558-2563 ที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” นำสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ สพฐ. “สร้างคุณภาพทุนมนุษย์ สู่สังคมอนาคตที่ยั่งยืน” โดย สพฐ. ได้ดำเนินการตอบสนองยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การเพิ่มโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการ โดยขับเคลื่อนนโยบายและจัดการศึกษาที่มุ่งตอบโจทย์ประเทศ ใน 4 มิติ ได้แก่

มิติที่ 1 พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10

มิติที่ 2 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

มิติที่ 3 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มิติที่ 4 การศึกษาสู่สากล

โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการตามพระบรมราโชบาย นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อาทิ

1. โครงการ/กิจกรรมที่มุ่งพัฒนานักเรียน

สพฐ. ได้ดำเนินโครงการ อาทิ

๐ โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาไทยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ อ่านคล่องเขียนคล่อง และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ เพื่อพัฒนานักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 อ่านออกเขียนได้ และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป อ่านคล่องเขียนคล่อง และสามารถใช้ภาษาไทยสื่อสารได้

๐ **โครงการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้สู่ระดับศึกษา** เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ และประยุกต์ความรู้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ในสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์ที่พบในชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ โดยในระหว่างการเรียนรู้ดังกล่าว นักเรียนยังได้พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) ทักษะการทำงานเป็นทีม (collaboration skill) ทักษะการสื่อสาร (communication skill) และความคิดสร้างสรรค์ (creativity)

๐ **โครงการยกระดับและพัฒนาคุณภาพโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬารัตน์ราชวิทยาลัย** เพื่อเป็นโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคมีภารกิจในการศึกษาค้นคว้า และดำเนินการจัดการศึกษา สำหรับผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย เป็นการกระจายโอกาสให้กับผู้มีความสามารถพิเศษที่กระจายอยู่ในทุกภูมิภาค ของประเทศ และเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนกลุ่มด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ ทั้งนี้ เพื่อพัฒนานักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เหล่านั้น ไปสู่ ความเป็นนักวิจัย นักประดิษฐ์ คิดค้น ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่มี ความสามารถระดับสูง เทียบเคียงกับนักวิจัยชั้นนำของนานาชาติ (world class) มีจิตวิญญาณ มุ่งมั่นพัฒนาประเทศชาติ มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติ สามารถสร้างองค์ความรู้ ด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้กับประเทศชาติและสังคมไทยในอนาคต ช่วยพัฒนาประเทศชาติให้สามารถดำรงอยู่และแข่งขันได้ในประชาคมโลก เป็นสังคมผู้ผลิตที่มี มูลค่าเพิ่มมากขึ้น สร้างสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ สังคมแห่งคุณภาพและแข่งขันได้ และ สังคมที่ยั่งยืนพอเพียง มีความสมานฉันท์เอื้ออาทรต่อกัน

๐ **โครงการห้องเรียนกีฬา และห้องเรียนดนตรี** เป็นการส่งเสริมนักเรียนที่มีทักษะทางด้านกีฬา และดนตรีให้ได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทักษะเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ โดยโรงเรียนจะออกแบบหลักสูตรให้เรียนรายวิชาพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายวิชาเพิ่มเติมที่เน้นองค์ความรู้และการฝึกทักษะทางด้านกีฬา หรือดนตรี เมื่อจบหลักสูตร นักเรียนจะมีทักษะที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพ รวมถึงมีโอกาสเลือกศึกษาต่อในสายเฉพาะทางมากขึ้น

๐ **โครงการพัฒนาทางการศึกษาและการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อและมีงานทำ** เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนควบคู่กันทั้งมิติวิชาการและมิติวิชาชีพผ่านกระบวนการแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่อ การจัดทำแบบวัดความสนใจ ความถนัด ความชอบอาชีพ การจัดการเรียน การสอนและกิจกรรมที่หลากหลายสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน การสนับสนุนให้นักเรียน ฝึกประสบการณ์อาชีพ (Work Experience) เพื่อให้นักเรียนได้นำไปเป็นข้อมูลสำคัญในการตัดสินใจ เลือกเส้นทางการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพ หรือ เรียนควบคู่ทั้งสายสามัญและสายอาชีพ (ระบบทวิศึกษา) และเชื่อมโยงการศึกษาต่อในระดับ อุดมศึกษาอย่างมีเป้าหมาย หรือหากไม่ประสงค์จะศึกษาต่อ ก็สามารถนำทักษะอาชีพไปพัฒนา หรือประยุกต์ใช้ในการประกอบสัมมาอาชีพเลี้ยงตนเองได้ต่อไป

๐ โครงการเตรียมความพร้อมสู่การแข่งขันระดับนานาชาติ (การสอบ PISA)

เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนพร้อมเข้าร่วมโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) โดยการเตรียมความพร้อมในเรื่องนี้ จะเน้นปรับการเรียนการสอนของครูในห้องเรียนให้มีความเข้มข้นมากขึ้น โดยเฉพาะการพัฒนาสมรรถนะด้านการอ่าน วิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ ซึ่งนอกจากครูจะเน้นเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักแล้ว จะต้องเน้นสมรรถนะที่เป็นสากลด้วย เช่น ภาษาอังกฤษ ไอซีที รวมถึงข้อสอบที่เป็นอัตนัย ซึ่งโครงการนี้ไม่ได้ต้องการให้ครูเน้นปรับการสอนในห้องเรียนเพื่อตอบโจทย์การสอบระดับนานาชาติหรือการสอบอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น แต่ให้เป็นวิถีการสอนที่เข้มข้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการทดสอบเพื่อตรวจสอบว่า นักเรียนเข้าใจในบทเรียนที่ครูสอนไปหรือไม่

๐ โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาในทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง และเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาการมีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ได้มีโอกาสในการเรียนรู้กับครูและหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะวิชา ซึ่งเป็นการลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาให้กับนักเรียนบางกลุ่ม

สร้างนักเรียนดี... 9 ด้บ้านเมือง
สร้างครูดี..... 9 ด้้องเรียน
สร้างผู้บริหารดี... 9 ด้โรงเรียน
สร้างโรงเรียนดี... 9 ด้ชุมชน

ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.

๐ **โครงการโรงเรียนคุณธรรม** เพื่อสืบสานพระราชปณิธาน และตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนานักเรียนตามคุณธรรมอัตลักษณ์ และกรอบแนวคิดคุณธรรม 5 ประการ ได้แก่ ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ และอุดมการณ์คุณธรรม ซึ่งเป็นโครงการที่ไม่ได้กำหนดให้มีรูปแบบ (Model) ของโรงเรียนคุณธรรมเพียงรูปแบบเดียว แต่ละโรงเรียนอาจใช้รูปแบบวิธีการใด ๆ ที่เหมาะสม ในการสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับนักเรียน เพียงแต่ขอให้มั่นใจว่ารูปแบบนั้นจะช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ดีขึ้นได้

๐ **โครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน** เป็นโครงการที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนได้รับการดูแลอย่างตรงตามสภาพปัญหาและความต้องการ ทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2. โครงการ/กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาครู

สพฐ. ได้ดำเนินโครงการเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการมีโอกาสนในการพัฒนาตนเองทั้งในด้านองค์ความรู้ เทคนิคและวิธีการเฉพาะเรื่อง อันจะส่งผลต่อไปยังนักเรียนให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ที่หลากหลาย และสนุกกับการเรียนรู้ อาทิ

๐ โครงการพัฒนาครูแกนนำภาษาอังกฤษในระดับภูมิภาค (Boot Camp) เพื่อพัฒนาและยกระดับความรู้ ความเข้าใจ เทคนิคการจัดการเรียนการสอนรูปแบบ Communicative Approach ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ในสังกัด สพฐ. ทั่วประเทศ รวมถึงการพัฒนาศักยภาพการเป็นวิทยากร สำหรับกลุ่ม Master Trainer ให้สามารถดำเนินการจัดอบรมในรูปแบบ Communicative Approach ได้ด้วยตนเองและเกิดการพัฒนาวงอย่างต่อเนื่อง

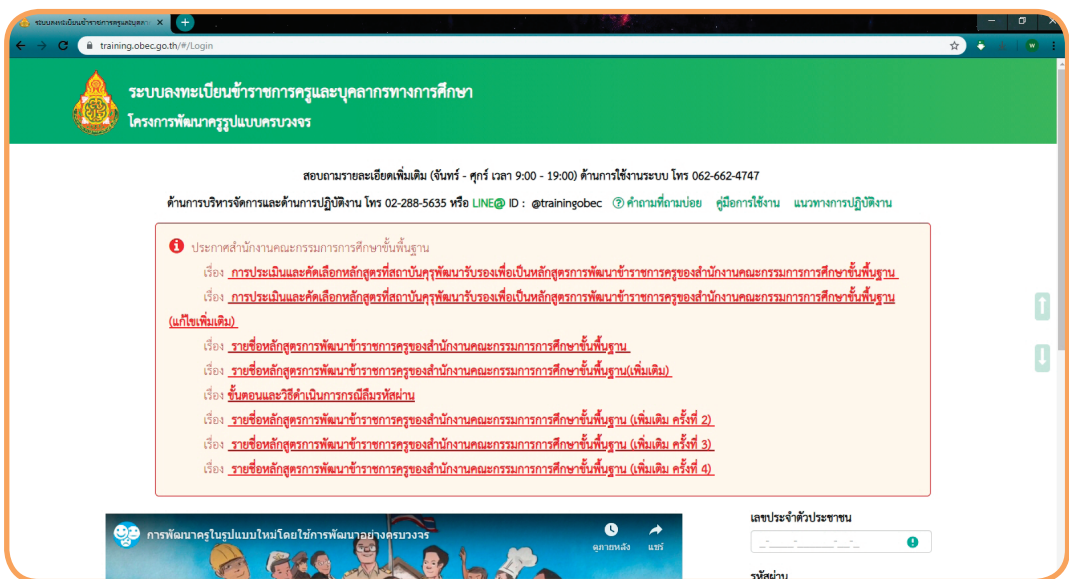

๐ โครงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดภารกิจและพื้นที่การปฏิบัติงานเป็นฐาน ด้วยระบบออนไลน์ (TEPE Online) เป็นกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา และมีการตรวจสอบ ควบคุมคุณภาพให้บรรลุตามเป้าหมายของการพัฒนามีประสิทธิภาพสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ตามบริบทในแต่ละตำแหน่ง และความก้าวหน้าของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยระบบ TEPE Online ประกอบด้วยส่วนของการพัฒนาตนเอง และส่วนการรับรองความรู้ โดยเริ่มจากความต้องการในการพัฒนาตนเองตามวัตถุประสงค์การพัฒนาเลือกหลักสูตรเพื่อศึกษาเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์การพัฒนาที่มีอย่างหลากหลายสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ และองค์ความรู้สำคัญที่จำเป็น ดำเนินการศึกษาผ่านระบบออนไลน์ (TEPE Online) ตรวจสอบผลการพัฒนา และการทดสอบเพื่อรับรองความรู้

๐ โครงการขับเคลื่อนการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (EDU Digital) เพื่อให้ได้ รับองค์ความรู้ เทคนิคและวิธีการ ตลอดจน ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล โดย สพฐ. ได้รับความร่วมมือจากวิทยากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ทั้งจากภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับ

บุคลากรตรงตามแนวทางจัดการบริหารจัดการการศึกษา และการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ตอบสนองความต้องการในทุกพื้นที่ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง

๐ โครงการพัฒนารูปแบบครบวงจรของ สพฐ. เป็นโครงการที่ให้ครูพัฒนาตาม ความต้องการตามแผนพัฒนาตนเองรายบุคคล (Individual Development Plan : ID PLAN) โดยเลือกการพัฒนาจากกิจกรรมหรือโครงการที่ผ่านการรับรองจากสถาบันครูพัฒนา หรือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผู้ที่ดำเนินการอบรมอาจเป็น สพฐ. สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา (สพป.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา (สพม.) สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (สศศ.) และหรือหน่วยงานภายนอก ครูสามารถนำชั่วโมงการพัฒนา ใช้เชื่อมโยงการขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะตามหลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษาสายงานการสอนของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) และใช้ประกอบการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของคุรุสภา

3. โครงการ/กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาสถานศึกษา

สพฐ. ได้ดำเนินโครงการ อาทิ

๐ **โครงการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา** เป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่หรือจังหวัดร่วมกันออกแบบและจัดการศึกษาเพื่อตอบโจทย์พื้นที่ที่สะท้อนความต้องการจำเป็นของผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาคเอกชนและภาคประชาสังคม เป็นการจัดการศึกษาที่ผู้เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างจินตนาการใหม่ที่มุ่งหวังเกี่ยวกับระบบกลไก สัมพันธภาพแบบใหม่ในการจัดการศึกษา และการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษา ภาคีเครือข่ายร่วมคิดค้นพัฒนานวัตกรรมการลดความเหลื่อมล้ำและการเพิ่มสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นองค์รวม ทั้งผลการเรียนรู้ด้านสมรรถนะ ความรู้ ทักษะ และเจตคติของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่

ที่มา: สัมมนาการศึกษาจังหวัดสตูล: คุณภาพการศึกษาที่สร้างโดยคนใน

<https://www.edusandbox.com/satun-province-education/>

๐ โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล (1 ตำบล 1 โรงเรียนคุณภาพ) มุ่งเน้นการพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพ และได้มาตรฐานตามบริบทของตนเอง เพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนในพื้นที่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ เกิดความเท่าเทียมและครอบคลุมทั่วประเทศ เป็นการลดความเหลื่อมล้ำด้านการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมีโรงเรียนศูนย์กลางของชุมชนเป็นต้นแบบ สร้างความเชื่อมั่นด้านคุณภาพ นำไปสู่การร่วมกันจัดกิจกรรมทางการศึกษาที่เป็นประโยชน์ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ

๐ โรงเรียนพื้นที่สุจริต ร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา “ป้องกันการทุจริต” มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของการกระทำทุจริตในลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความเสียหายที่เกิดจากการทุจริต ความสำคัญของการต่อต้านการทุจริต รวมทั้งจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของการจัดทำหลักสูตรในแต่ละช่วงวัยของผู้เรียนด้วย

๐ โครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสพติด

และอบายมุข เพื่อลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด และอบายมุขในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา สนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดและอบายมุขนอกสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน รวมถึงเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่สถานศึกษาในการนำไปพัฒนาและสร้างระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อบายมุข ปัจจัยเสี่ยงรอบสถานศึกษาในทุกพื้นที่ ทำให้ผู้ปกครอง

และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความเชื่อมั่น และไว้วางใจในความโปร่งใส สุจริตและยุติธรรมต่อการดำเนินงานของโรงเรียน ไม่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติด นักเรียนรู้จักดูแลตนเอง และเพื่อน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจของชุมชนและสังคม

4. โครงการ/กิจกรรมที่มุ่งพัฒนาด้านการบริหารจัดการ

สพฐ. ได้ดำเนินโครงการที่สร้างรูปแบบการบริหารจัดการ ทำให้ สพฐ. เขตตรวจราชการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง มีการสื่อสารแบบสองทาง สามารถนำ ปัญหาที่พบนำเสนอคณะกรรมการระดับต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งนำข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จากพื้นที่สู่การวางแผนงานระดับนโยบายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ

๐ โครงการสื่อสารเพื่อการบริหารของ สพฐ.

๐ โครงการกำหนดกลุ่มพื้นที่การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำเขตตรวจราชการ สังกัด สพฐ. (Cluster)

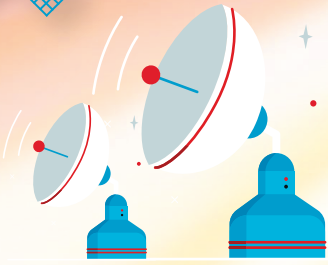
๐ โครงการกำหนดกลุ่มโรงเรียน

๐ โครงการตรวจเยี่ยมโรงเรียนของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

7 กรกฎาคม 2562 เป็นวาระครบรอบ 16 ปี ที่ สพฐ. ก้าวอย่างมาอย่างมั่นคง บนเส้นทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยที่ผ่านมา วันนี้ สพฐ. ยังคงก้าวไปข้างหน้าอย่างมุ่งมั่น เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จในการสร้างคุณค่า และคุณภาพชีวิตของเด็กไทย ให้เป็นพลเมืองของประเทศของกลุ่มอาเซียน และสู่การเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ เท้าเทียมกับอารยประเทศยืนหยัดบนเวทีระดับโลกอย่างสมเกียรติ และสง่างาม ดังคำกล่าวที่ว่า

“การศึกษาสร้างคน คนสร้างชาติ”

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). 17 ผลงานเด่นด้านการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก http://www.moe.go.th/websm/2019/3/moe17_2562.pdf
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎการแบ่งส่วนราชการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- พิทักษ์ โสตถยาคม. (2562). พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา: ความหวังใหม่ในการปฏิรูปการศึกษาไทย. วารสารวิชาการ, 22 (1), 5-13.
- วินัย รอดจ่าย. (2561). สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับการพัฒนาการศึกษาในช่วง 15 ปี. วารสารวิชาการ, 21 (3), 11.
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2562). การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV). สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก <http://www.dlthailand.com/kar-cadkar-suksa-thang-kil-phan-dawtheiym>
- สุนิสา คำสองสี และมณฑุ จ่านนิต. (2562). บทวิทัศน์ เรื่อง วันสถาปนาครบรอบ 16 ปี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 กรกฎาคม 2562.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.obec.go.th/wp-content/uploads/2018/10/OBECPolicy62.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). ผลการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครบ 1 ปี (พ.ศ. 2560-2561). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). โครงการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนด้วยหลักสูตรสะเต็มศึกษา (STEM Education). สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก <https://sesa.obec.go.th/index.php?name=project&file=detail&id=4291>
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). TEPE Online การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่การปฏิบัติงานเป็นฐาน. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก <https://www.tepeonline.org/objectiveFile.php>
- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการพัฒนาครูและการสะสมชั่วโมงการพัฒนาของข้าราชการครู. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, https://drive.google.com/file/d/1g3K5xwGCOoAjmUfnDfH7L_INT2drXtcB/view
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2562). โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก <http://1tambon1school.go.th/index2.php>
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2562). โครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ.. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก http://203.159.154.241/inno_obec/index.php?module=tab_2_view&id=13
- สำนักส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). คู่มือแนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยพอติดและอบายมุข. สืบค้นเมื่อ 4 กรกฎาคม 2562, จาก http://chiangrung.ac.th/sa/modules/whiteschool/download/white_school_manual.pdf

การจัดการศึกษาด้วย การศึกษาทางไกล ผ่านดาวเทียม (DLTV)

กับการยกระดับคุณภาพ การศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก

สมเกียรติ สรรพวงษ์

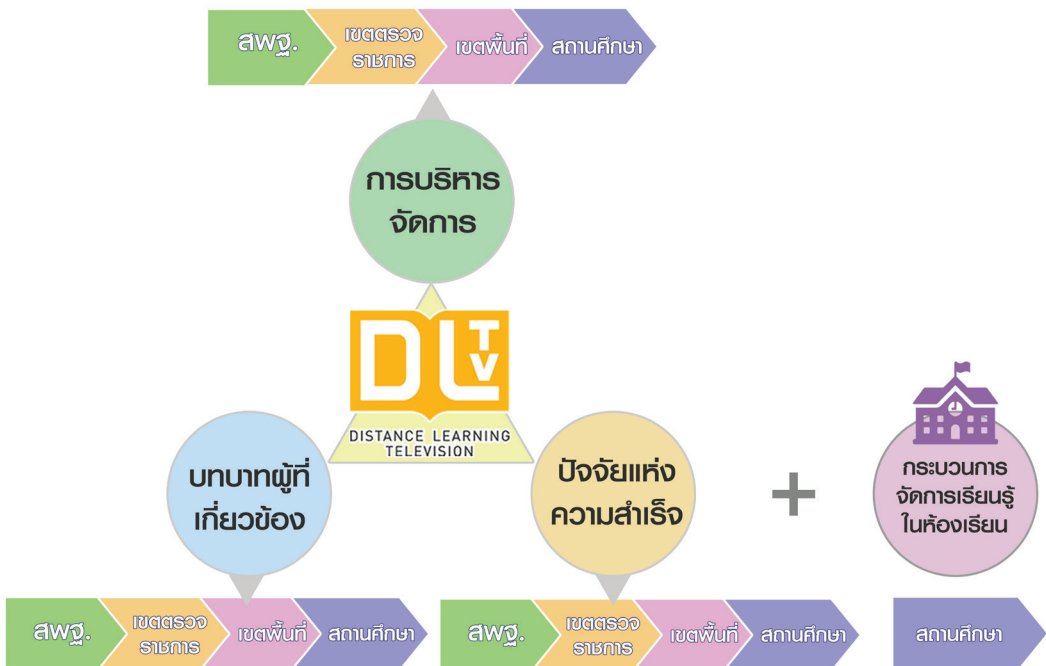
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ทรงสนพระราชหฤทัยอย่างยิ่งในการส่งเสริมทะนุบำรุงในด้านการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาบุคคลเพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ ทรงมีส่วนช่วยเกื้อหนุนอย่างมาก ทั้งการศึกษาในระบบ และศึกษานอกระบบโรงเรียน ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาไปจนถึงชั้นอุดมศึกษา และได้มีการจัดตั้งมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Foundation: DLF) พระราชทานทุนประเดิม ในโครงการของมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวนเงิน 50 ล้านบาท โดยการถ่ายทอดสดการเรียนการสอนและวิชาชีพผ่านทางโทรทัศน์ 15 ช่อง สัญญาณตลอด 24 ชั่วโมง จากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น และครูสอนไม่ตรงวิชาเอก โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กและตั้งอยู่ในชนบทห่างไกลที่มีเป็นจำนวนมากให้สามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใดของประเทศล้วนได้รับการศึกษาพระราชทานเสมอเหมือนกัน (ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล, 2559)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด ได้มอบหมายให้ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สนับสนุนการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขนาดเล็กทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 ในปัจจุบันมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการออกอากาศการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นทางในรูปแบบใหม่ ประกอบกับการนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไว้บนเว็บไซต์เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่โรงเรียน และครูผู้สอน ได้ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ สำหรับเตรียมการก่อนการสอน เช่น แผนการสอนวีดิทัศน์ การออกอากาศล่วงหน้า ฯลฯ การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ที่ดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเอกภาพ สอดคล้องกันตั้งแต่ระดับต้นสังกัดจนถึงระดับสถานศึกษา จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้โรงเรียนปลายทาง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กสามารถจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กอีกทางหนึ่งด้วย

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กฯ ควรมีการดำเนินงานอย่างชัดเจนในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตตรวจราชการ (Clusters) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา โดยดำเนินการใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง 3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และ 4) กระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน

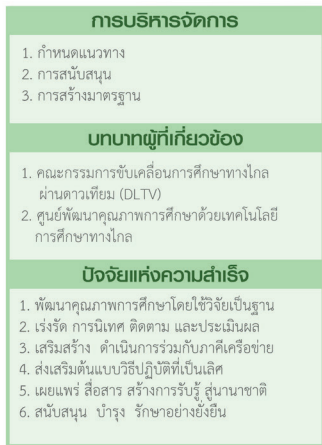
**การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)
เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

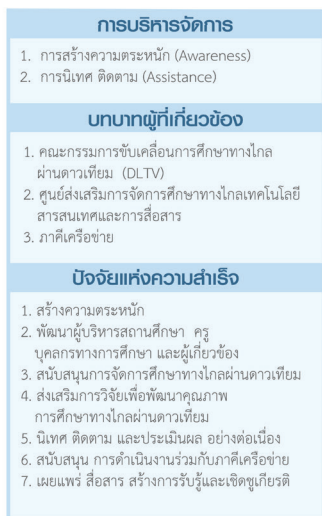
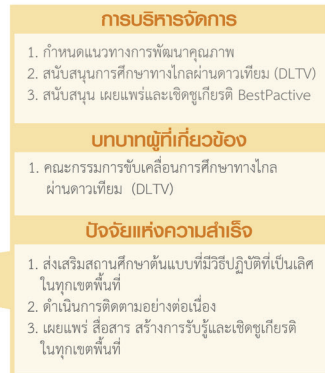
แผนภาพที่ 1 การดำเนินงาน 4 ด้านของการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ทั้งนี้ การดำเนินงานในระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับเขตตรวจราชการ และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการดำเนินงานใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการ 2) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 3) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ส่วนในระดับสถานศึกษา มีการดำเนินงาน ใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังแผนภาพที่ 2

การจัดการศึกษาด้วยการศึกษากทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)
เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

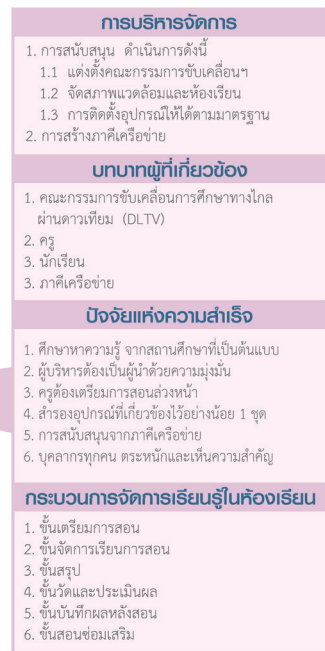
เขตตรวจราชการ

เขตพื้นที่

สถานศึกษา

แผนภาพที่ 2 การดำเนินงานการจัดการศึกษาด้วยการศึกษากทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในระดับต่าง ๆ

◆ **สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน** ดำเนินการใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ บทบาทผู้เกี่ยวข้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ดังนี้

การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การดำเนินงาน ดังนี้

1. กำหนดนโยบาย (Policy) และแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และดำเนินการประชุมชี้แจงให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบไปในทิศทางเดียวกันในระยะเวลาพร้อม ๆ กัน วิธีการที่เหมาะสม เช่น การประชุมแจ้งนโยบายการดำเนินงานโดยการถ่ายทอดสดคอนเฟอร์เรนซ์

2. สนับสนุนงบประมาณ (Patronize) สนับสนุนอุปกรณ์เกี่ยวกับการรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ สื่อหนังสือ สิ่งพิมพ์ 60 พรรษาสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

3. กำหนดมาตรฐาน (Process Standard) และจัดทำแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กๆ เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถนำสู่การปฏิบัติได้

บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล ดังนี้

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สพฐ. เขตตรวจราชการ มีบทบาท 1) ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณสำหรับค่าอินเทอร์เน็ตเพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 2) นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

2. ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล มีบทบาท 1) จัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และแผนยุทธศาสตร์เพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 2) ประสานงานกับมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ และโรงเรียนปลายทางในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงภาคีเครือข่ายต่าง ๆ 3) ออกแบบและพัฒนาระบบงาน คุณลักษณะเฉพาะระบบเครือข่าย และการดำเนินงานอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 4) ศึกษา วิเคราะห์ และดำเนินการจัดหาครุภัณฑ์สำหรับรับสัญญาณ โทรทัศน์จากโรงเรียนต้นทาง และครุภัณฑ์ ระบบคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ต่อพ่วงให้กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาบุคลากรในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษาให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) อย่างมีประสิทธิภาพ 6) ศึกษาวิจัยและพัฒนา เผยแพร่ผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 7) นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน การเร่งรัด นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน การเสริมสร้างการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย การส่งเสริมและเผยแพร่ผลการดำเนินงานต้นแบบ และวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ การสื่อสาร เพื่อการสร้างการรับรู้สู่สาธารณะ การสนับสนุน การบำรุงรักษาอย่างยั่งยืน

◆ **เขตตรวจราชการ (Clusters)** ดำเนินงานใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จ ดังนี้

การบริหารจัดการ ดำเนินการโดย 1) กำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในระดับเขตตรวจราชการ 2) เผยแพร่และเชิญเกียรติสถานศึกษาต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง มีคณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับเขตตรวจราชการ ประกอบด้วย ประธานเขตตรวจราชการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมีบทบาทในการสนับสนุนขับเคลื่อน นิเทศ ติดตามการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และคัดเลือกสถานศึกษาต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย การส่งเสริมสถานศึกษาต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศในทุกเขตพื้นที่ การติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การเชิญเกียรติ และการสื่อสารเผยแพร่เพื่อสร้างการรับรู้ในการดำเนินงานในทุกเขตพื้นที่

◆ **สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา** ดำเนินงานใน 3 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง และปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การดำเนินงาน ดังนี้

1. การสร้างความตระหนัก (Awareness) เกี่ยวกับการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การสนับสนุน ช่วยเหลือ การสร้างภาคีเครือข่าย

2. การนิเทศ ติดตาม (Assistance) ช่วยเหลือส่งเสริมให้การศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อคัดเลือกสถานศึกษาต้นแบบที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ

บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 3) ภาคีเครือข่าย ดังนี้

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ศึกษาพิเศษฯ ประธานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน มีบทบาท 1) กำหนดนโยบายและกลยุทธ์การจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในระดับเขตพื้นที่ 2) สร้างความรู้ความเข้าใจพัฒนาความสามารถในการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 3) กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ สนับสนุนงบประมาณ นิเทศ ติดตามการให้ความช่วยเหลือในการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในสถานศึกษา

2. กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มีบทบาทในการ กำกับ ติดตามการติดตั้งอุปกรณ์ ตลอดจนการสนับสนุน ช่วยเหลือการซ่อมบำรุงอุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

3. ภาคีเครือข่าย ประกอบด้วย บุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีบทบาทด้านสนับสนุนบำรุงรักษา และซ่อมบำรุงอุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การสนับสนุนการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สนับสนุน การดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย การสื่อสาร เผยแพร่ การสร้าง การรับรู้ และเชิดชูเกียรติสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้ประสบผลสำเร็จอย่างต่อเนื่อง

◆ **สถานศึกษา** ดำเนินงานใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จ และกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดังนี้

การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การดำเนินงาน ดังนี้

1. การสนับสนุน โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและภายในห้องเรียน ให้สะอาดและเป็นระเบียบ กำกับดูแลการติดตั้งอุปกรณ์ให้ได้ตามมาตรฐานเหมาะสมกับห้องเรียน และจำนวนนักเรียน

2. การสร้างภาคีเครือข่าย ดำเนินการโดยสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคีเครือข่าย

บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 1) คณะกรรมการขับเคลื่อนการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับสถานศึกษา 2) ครูผู้สอน 3) นักเรียน 4) ผู้ปกครอง 5) คณะกรรมการสถานศึกษา 6) ภาคีเครือข่าย ดังนี้

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง มีบทบาท 1) วางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ 2) ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียมอย่างจริงจัง และอำนวยความสะดวก ให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง 3) สร้างความตระหนักแก่ครูทุกคน บุคลากรทุกฝ่าย ให้เห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) และให้ครูทุกคน บุคลากรทุกฝ่าย ให้ความร่วมมือในการดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง 4) จัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนและจำนวนนักเรียน รวมถึงกำกับดูแลการติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายตา นักเรียน 5) จัดหาอุปกรณ์สนับสนุน เช่น คอมพิวเตอร์ และเครื่องพิมพ์ในการจัดเตรียมการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทงไกลผ่านดาวเทียม 6) กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนรู้

2. ครูผู้สอน มีบทบาท 1) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสมกับเอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ 2) เตรียมการสอนล่วงหน้า ทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้ และกิจกรรมเสริม ตามที่คู่มือครูสอนทงไกลผ่านดาวเทียมกำหนด รวมทั้งมอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป 3) ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับครูโรงเรียนต้นทาง และต้องเอาใจใส่ กำกับ ดูแล แนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนทุกครั้ง 4) สรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียนหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้

หลังสอนทุกครั้ง 5) วัดและประเมินผล เมื่อกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดในแต่ละครั้ง แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ทราบว่าผลการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป 6) จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

3. นักเรียน มีบทบาท 1) จัดเตรียมวัสดุ อุปกรณ์การเรียน เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ตามที่ครูมอบหมาย 2) เข้าห้องเรียนตรงเวลาตามที่โรงเรียนกำหนด ตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามขั้นตอนพร้อม ๆ กับโรงเรียน ต้นทาง ทำแบบฝึกหัด ใบงาน หรือตอบคำถามตามที่ครูโรงเรียนต้นทางมอบหมาย ชักถามครูผู้สอน ถ้ามีข้อสงสัย หรือข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้นขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เช่น กรณีเมื่อได้รับมอบหมายจากครูต้นทางให้ตรวจผลงานตนเอง 4) สรุปสาระสำคัญที่ได้รับจากการเรียนรู้แต่ละครั้ง ทบทวนบทเรียน ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เพิ่มเติม

4. ผู้ปกครอง มีบทบาท 1) รับทราบและทำความเข้าใจระบบ วิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่โรงเรียนได้นำมาใช้ 2) ตระหนักถึงความสำคัญ ความจำเป็น และประโยชน์ของการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 3) ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุน กิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนและครู 4) สนับสนุน ส่งเสริม การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือในการรับสัญญาณ จากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 5) ติดตาม สอบถามการเรียนของนักเรียนและร่วมมือกับโรงเรียน ในการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง

5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีบทบาท 1) กำหนดนโยบายร่วมกับโรงเรียน ในการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) 2) มีส่วนร่วมในการปรับตารางเรียนให้สอดคล้องกับตารางการออกอากาศของโรงเรียนวังไกลกังวล 3) ให้ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม 4) มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน

6. ภาควิชาเครือข่าย ประกอบด้วย บุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีบทบาทในการสนับสนุนอุปกรณ์ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การบำรุงรักษา และซ่อมบำรุงอุปกรณ์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จากโรงเรียนที่เป็นต้นแบบเพื่อให้มีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำด้วยความมุ่งมั่น โดยบริหารจัดการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) การเตรียมการสอนล่วงหน้าของคุณครู ตลอดจนการวางแผนอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน รวมทั้งการมอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป การมีโทรทัศน์และอุปกรณ์ สำรองไว้อย่างน้อย 1 ชุด เพื่อทดแทนได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อเครื่องเดิมชำรุดเสียหาย การสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) อย่างจริงจังของคณะกรรมการสถานศึกษา ความตระหนักและการให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ความร่วมมือของบุคลากรทุกคนทุกฝ่ายในการดำเนินการอย่างจริงจัง

กระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ดำเนินการ ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน ได้แก่ 1) ศึกษา ทบทวน หลักสูตรสถานศึกษา โครงสร้างเวลาเรียน แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนของโรงเรียน วงโคจรกังวล 2) ศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าจากเว็บไซต์ <https://dltv.ac.th> พร้อมเตรียมรายการสื่อ เอกสาร ใบงาน และศึกษากิจกรรมที่ต้องปฏิบัติทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังรับชมการจัดการเรียนรู้ที่จะออกอากาศในแต่ละครั้ง เพื่อให้ครูเห็นภาพตลอดแนวและดำเนินการจัดกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง 3) วางแผนการจัดการในชั้นเรียนเพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนตามตารางออกอากาศให้เหมาะสม กรณีครูสอน 1 ห้องเรียน สามารถอยู่กำกับชั้นเรียน ได้ตลอดเวลา ควรเตรียมการสนทนา แนะนำเพิ่มเติม ทั้งการนำเข้าสู่บทเรียน การปฏิบัติกิจกรรม ระหว่างเรียน และสรุปบทเรียน และกรณีได้รับมอบหมายให้สอนมากกว่า 1 ห้องเรียนในเวลา เดียวกัน ครูต้องเตรียมมอบหมายงานและชี้แจงขั้นตอนการเรียนรู้ทางไกลของนักเรียนแต่ละชั้น ให้นักเรียนเข้าใจ ครูผู้สอนต้องพิจารณาว่าจะไปกำกับกับการเรียนของนักเรียนชั้นใด เวลาใด อย่างไร 4) เตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้และกิจกรรมเสริม ตามที่ครูต้นทางกำหนด สำหรับโรงเรียนปลายทาง หรืออาจประยุกต์ ตามความเหมาะสมกับท้องถิ่นและความจำเป็น ให้สอดคล้องกับเนื้อหาในแต่ละรายชั่วโมงตามตารางออกอากาศ 5) จัดนักเรียนเข้าเรียนตาม ตารางออกอากาศ เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วน กรณี ไม่สามารถรับชมรายการออกอากาศได้ในแต่ละครั้ง ครูต้องจัดกิจกรรมสอนเพิ่มเติมให้แก่ นักเรียนโดยสามารถรับชมย้อนหลังได้ผ่านทางเว็บไซต์ <https://dltv.ac.th> 6) จัดวางเครื่องรับ โทรทัศน์ให้เหมาะสม นักเรียนสามารถมองเห็นได้ชัดเจนทั่วถึง และตรวจสอบเครื่องรับสัญญาณ ของโรงเรียน ด้านการส่งสัญญาณ ออกอากาศจากสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่าน ดาวเทียมก่อนถึงเวลาออกอากาศตามตารางเพื่อเตรียมพร้อม 7) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

2. ขั้นจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ครูนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ แก่นักเรียน ให้สามารถเข้าใจเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมที่ควรเสริมในช่วงนี้ได้แก่ กิจกรรม เปิดสมองด้วย BBL 2) เปิดรับสัญญาณการออกอากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากสถานีวิทยุ โทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและปฏิบัติกิจกรรมตามโรงเรียนต้นทาง 3) กำกับ ดูแล สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ครูแนะนำอธิบายเพิ่มเติมตามความจำเป็น กรณีครูต้อง สอนมากกว่า 1 ห้องเรียนในเวลาเดียวกัน ควรศึกษากิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้อย่าง ละเอียด เพื่อวางแผนการใช้เวลาในการหมุนเวียนสับเปลี่ยนการกำกับดูแลห้องเรียนได้อย่าง เหมาะสม ซึ่งครูผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้กำกับห้องเรียน

3. ขั้นสรุป ดำเนินการโดย 1) ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน สาระสำคัญจากการเรียนแต่ละครั้ง 2) ติดตาม ตรวจสอบการทำแบบฝึกหัด ภาระงานของนักเรียนแต่ละคน 3) ครูสั่งการบ้าน หรือสั่งงานที่จะต้องเตรียมในชั่วโมงต่อไป

4. ขั้นวัดและประเมินผล ดำเนินการวัดผลและประเมินผลเมื่อกิจกรรมการเรียนการสอนสิ้นสุดลงในแต่ละครั้ง แต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบว่าผลการเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด แล้ววิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาต่อไป

5. ขั้นบันทึกผลหลังสอน โดยครูบันทึกผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งหลังการจัดการเรียนรู้สิ้นสุดลง โดยมีหัวข้อ ชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ชั้นที่สอน หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สรุปผล และบันทึกผลหลังสอน

6. ขั้นสอนซ่อมเสริม ครูจัดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน

อนึ่ง ในการจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ รวมถึงมีเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ทั้งต้องให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในแต่ละด้าน แต่ละระดับอย่างจริงจัง โดยเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน อย่างไรก็ตามนอกจากโรงเรียนขนาดเล็กแล้ว สถานศึกษาทั่วไปสามารถจัดการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยอาจนำเฉพาะในส่วนของกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาที่จะนำไปใช้

ตัวอย่างภาพความสำเร็จของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนิเทศการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ที่ต้องทำอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง และเชื่อมั่นว่า ถ้ามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่ดี สอดคล้องกับปัญหาและสภาพบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดแล้ว จะทำให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นได้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จึงได้พัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ในโรงเรียนขนาดเล็กส่งผลความสำเร็จให้

1. ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ผ่านการอบรมการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนขนาดเล็กมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะการประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียน

2. นักเรียนเกิดความสำเร็จที่เป็นแบบอย่าง จากผลการทดสอบการศึกษาขั้นพื้นฐาน O-NET โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่จัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) มีผลคะแนนเฉลี่ยปีการศึกษา 2561 สูงกว่าปีการศึกษา 2560 จำนวน 64 โรงเรียนจาก 81 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 79

การวิเคราะห์สถานการณ์ S

การวิเคราะห์บริบทของตัวแปรที่ส่งผลต่อการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

แผนภาพที่ 3 แนวทางการนิเทศและประเมินผล การเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) สพป. เชียงราย เขต 4

สำหรับต้นแบบวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ขอยกตัวอย่าง การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) แบบมีส่วนร่วมสู่คุณภาพของโรงเรียนบ้านสะพานหัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โรงเรียนได้จัดทำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ด้วยเหตุผลที่เป้าหมายปลายทางของการจัดการศึกษา คือต้องการให้นักเรียนเป็นคนดี มีสุข และคนเก่ง มีทักษะชีวิต ปลอดภัยจากสารเสพติด พฤติกรรมเสี่ยง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งบริบทของโรงเรียนบ้านสะพานหันเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษารวมถึงการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับความร่วมมือ

ได้รับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ผู้บริหาร ครูและบุคลากร นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มาเป็น แรงหนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ภายใต้แนวคิดที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วม โดยใช้กลยุทธ์ 5 ร “ร่วมคิด ร่วมใจ ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ร่วมชื่นชม เพื่อนำสู่คุณภาพ” ควบคู่กับการบริหารแบบควบคุมคุณภาพ PDCA เพื่อจุดมุ่งหมายสุดท้ายคือ นักเรียนมีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ดังนั้น การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาโดยใช้การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่าน ดาวเทียม (DLTV) จึงมีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งสำหรับโรงเรียนบ้านสะพานหินโดยสามารถ ช่วยแก้ปัญหาเรื่องการขาดแคลนครู มีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูบางส่วนสอนโดยไม่ใช้สื่อ การขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ ด้วยการนำสื่อการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

เพื่อแก้ปัญหา และใช้ในการพัฒนาการบริหารการศึกษา พัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู และเพิ่ม ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้รูปแบบ การบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกล DLTV แบบมีส่วนร่วมสู่คุณภาพของโรงเรียนบ้านสะพานหิน **5P-DSQ Model**

P – Participatory: การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใน การจัดการศึกษา ได้แก่ ครู นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ที่ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในลักษณะการมีส่วนร่วม 5 ประการ คือ **“ร่วมคิด ร่วมใจ ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ร่วมชื่นชม”**

D – Deming Cycle: วงจรการควบคุมคุณภาพ หมายถึง กระบวนการบริหารงานเพื่อ ควบคุมคุณภาพ (PDCA) ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่าน ดาวเทียม (DLTV) ภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ประกอบด้วย

P - Plan: วางแผน หมายถึง การร่วมวางแผน

D - Do: ปฏิบัติตามแผน หรือการดำเนินงาน

C - Check: ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผน

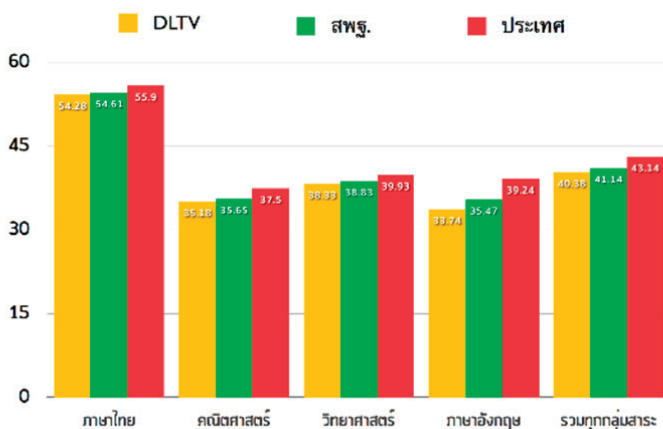
A - Action: ปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การนำผลจากการตรวจสอบ ประเมินร่วมกัน วิเคราะห์หาข้อสรุปว่าจากรูปแบบการบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกล DLTV แบบมี ส่วนร่วม

S – Sapanhan School: โรงเรียนบ้านสะพานหิน หมายถึง โรงเรียนซึ่งเป็นผู้ใช้รูปแบบ การบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกล DLTV แบบมีส่วนร่วม (5P-DSQ Model)

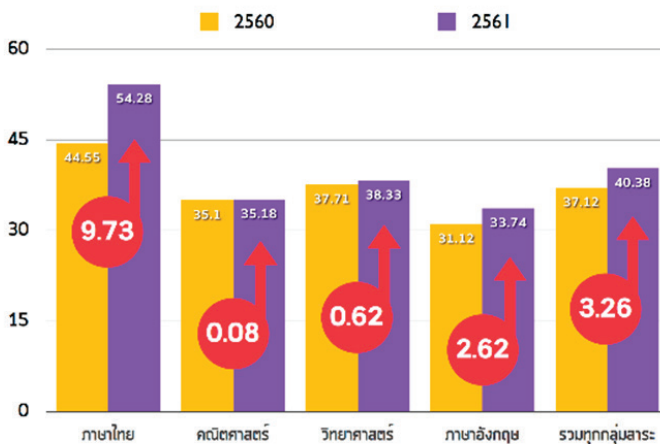
Q – Quality: คุณภาพ หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเป็นไปตามข้อกำหนด โรงเรียนบ้านสะพานหิน ทั้งคุณภาพด้านการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการ ผู้ปกครอง เพื่อเป้าหมายสุดท้ายคือ คุณภาพของนักเรียน แบบองค์รวมทั้ง ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

และจากข้อมูลสำนักทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2561 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียน ที่จัดการศึกษาด้วย DLTV มีผลการทดสอบ สูงกว่าปีการศึกษา 2560 ทุกสาระการเรียนรู้

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) จำนวน 11,837 โรงเรียน
กับ สพฐ. และ ประเทศ (รวมทุกสังกัด)

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ของโรงเรียนที่จัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) เปรียบเทียบกับการศึกษาที่ผ่านมา

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกล. (2559). *แนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)*. กรุงเทพมหานคร: อักษรไทย.
สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ ปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

การสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ ตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21

ดร.วรรณฯ ช่องคารากุล
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีจุดมุ่งหมายประการหนึ่งคือ ให้นักเรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาเพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาสามารถประกอบอาชีพได้จำเป็นต้องวางพื้นฐานทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่จะส่งผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนี้ นักเรียนยังต้องรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความต้องการ ควบคู่กับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพและการเปลี่ยนแปลงของการประกอบอาชีพในอนาคตเพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องของความรู้ ความสามารถของตนกับความรู้และความสามารถที่ต้องมีในการประกอบอาชีพแล้วจึงนำมาวางแผนการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต การที่ประชากรของประเทศมีอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพของตนจะสร้างรายได้และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ

ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

ประเทศจะมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนเกิดจากประชากรสามารถพึ่งตนเองในการเลี้ยงชีพ เพื่อสนองความต้องการจำเป็นขั้นพื้นฐานของตนอย่างสุจริต เอื้อต่อคน สังคมและธรรมชาติ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 10 ทรงพระราชทานพระบรมราโชบายในการพัฒนาการศึกษาในด้านการเลี้ยงชีพ คือ “การมีงานทำ-มีอาชีพ โดยการเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ การฝึกฝน อบรมต้องทำทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีงานทำในที่สุด และต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำจนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว” (เกษม วัฒนชัย, 2560) การเรียนรู้ด้านอาชีพเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เริ่มได้ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชราที่ทำอาชีพที่เหมาะสมกับวัยและทำให้ผู้สูงอายุมีกิจกรรมด้านสุขภาพ ด้านสังคม เป็นต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้น้อมนำพระบรมราโชบายมาปฏิบัติพร้อมทั้งสังเคราะห์จุดเน้นในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำสำหรับใช้ในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการมีงานทำและสร้างความต่อเนื่องเชื่อมโยงกับการศึกษาสายอาชีพให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 พัฒนาการด้านอาชีพของนักเรียนในการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำ

จากแผนภาพ จะเห็นได้ว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่ในช่วงที่ต้องรู้ความต้องการ ความรู้ ความสามารถ ความสนใจ นิสัยในการทำงานของตนที่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และบริบทของอาชีพในอนาคตเพื่อให้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษาต่อ หรือการประกอบอาชีพในอนาคตให้เหมาะสมกับตนเอง แผนภาพนี้ได้นำเสนอต่อคณะผู้บริหาร ระดับสูงของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการประชุมผู้บริหารระดับสูง และ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก่อนการนำไปพัฒนานักเรียนในสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความเปลี่ยนแปลงของการประกอบอาชีพ

เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ มีอาชีพที่จะสูญไปและ อาชีพที่จะถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีหรือสมองกลอัจฉริยะ (Artificial Intelligence) เช่น ในไม่กี่ปี ข้างหน้า แพทย์ด้านเวชปฏิบัติทั่วไปจะมีสมองกลวินิจฉัยโรค ในการผ่าตัดจะต้องการแพทย์น้อยลง เพราะใช้สมองกลบังคับอุปกรณ์ผ่าตัด นิตกรที่ทำหน้าที่เรื่องเอกสาร ทำงานในส่วนที่เป็น งานข้อมูล งานวินิจฉัยเบื้องต้น สถาปนิกที่ออกแบบอาคารง่าย ๆ นายหน้าที่ดิน นักบัญชีที่ทำงาน เกี่ยวกับภาษีที่ไม่ซับซ้อนงานเหล่านี้จะถูกซอฟต์แวร์มาทำงานแทน แม้แต่นักบินที่ขับเครื่องบิน ในสถานการณ์เสี่ยงภัยหรือการรบจะถูกแทนที่ด้วยยานพาหนะไร้คนขับ แต่ก็มีอาชีพที่เป็นที่ ต้องการและมีอนาคตสดใส เช่น นักพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ สมองกล ซอฟต์แวร์ นักสร้างระบบ ป้องกันการคุกคามและซ่อมแซมในระบบคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ แต่กลุ่มอาชีพดั้งเดิม เช่น ช่างวางท่อ ช่างก่อสร้าง ช่างไฟฟ้าที่มีทักษะจะเป็นที่ต้องการมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Pugliano. 2562, อ้างใน <https://www.bbc.com>) จึงเห็นได้ว่า แม้ในวิชาชีพชั้นสูงหากจะดำรงอยู่ได้ต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ มีความคิดสร้างสรรค์ ทำงานที่ซับซ้อนหรืองานที่อาศัยฝีมือ การจัดการศึกษา เพื่ออาชีพจึงต้องเตรียมตัวผู้ประกอบอาชีพต่างจากเดิม

Leah (2017) ผู้อำนวยการแรงงานขององค์กร Learned Peason ชี้ให้เห็นว่าตลาดแรงงานในสหรัฐอเมริกามีการแข่งขันสูง และมีการเปลี่ยนแปลงมาก มีการปลดแรงงานออกมากเนื่องจากประสิทธิภาพของการใช้เทคโนโลยีในการผลิตและบริการ นักวิชาการด้านแรงงานคาดว่า ประมาณร้อยละ 65 ของเยาวชนอายุ 12 ปี ในปัจจุบันเมื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานจะทำงานที่ไม่เคยมีมาก่อนในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงในการทำงานทำให้ผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานต้องมีทักษะใหม่และการเรียนรู้ใหม่ เช่น ทักษะการเข้าสู่การจ้างงานในตลาดแรงงาน (employability skills) ทักษะที่ถ่ายโยงได้ (transferable skills) ทักษะทางเทคนิค (technical skills) และทักษะผลิตภาพ (productivity skills) หน่วยงานที่พัฒนาทักษะของเยาวชนให้มีความสามารถในการเข้าสู่การทำงาน (The Youth Employment UK, 2017) การเข้าสู่ตลาดแรงงานจะเปลี่ยนจากการเตรียมตัวให้ได้งานทำและรักษาสภาพการทำงานไปสู่ทักษะการทำงานในอนาคตที่ต้องหลอมรวมทักษะพื้นฐาน ทักษะทางเทคนิค ทักษะการบริหารตนเอง และทักษะด้านมนุษย์ ช่องว่างที่ควรพัฒนาเยาวชนคือ ทักษะด้านมนุษย์ (people skills) หรือทักษะมนุษย์สัมพันธ์ (interpersonal skills) ซึ่งมีความสำคัญแต่มีการสอนน้อย เนื่องจากมักมองว่าเป็นส่วนที่นอกเหนือจากการสอนทักษะความรู้และทักษะพื้นฐาน ผลการสังเคราะห์ขอบข่ายทักษะทางสังคม 8 ประการที่สำคัญต่อการเข้าสู่ตลาดแรงงานซึ่งได้จากการกำหนดขององค์กรด้านแรงงานและการพัฒนาแรงงาน ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 ทักษะด้านมนุษย์ที่สำคัญ

การจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพจึงมีความสำคัญกับทักษะด้านมนุษย์ ดังกล่าวข้างต้น ในการพัฒนาศักยภาพคนและเตรียมคนเข้าสู่ตลาดแรงงานให้มีทักษะอาชีพใน ศตวรรษที่ 21 จึงมีขอบข่ายครอบคลุม 1) กลุ่มวิธีการคิด (ways of thinking) ได้แก่ การคิด วิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม 2) กลุ่มวิธีการทำงาน (ways of working) ได้แก่ การสื่อสาร การร่วมมือทำงานเป็นทีม 3) การใช้เครื่องมือในการทำงาน (tools for working) ได้แก่ การรู้เท่าทันสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อ การรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศ (Partnership for 21 Century skill, 2012) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกอบอาชีพในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

ยุทธศาสตร์ชาติสำคัญต่อการเตรียมคนสู่อาชีพ

ยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษมุ่งพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ที่สามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจเพื่อร่วมในภาคการผลิตและการบริการที่ต้องใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมตามแนวคิดประเทศไทย 4.0 โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ช่วยให้ คนไทยมีอาชีพ มีงานทำ สร้างรายได้และสร้างความสุข รัฐบาลได้พัฒนาโครงสร้างและส่งเสริม การลงทุนทำให้มีการขยายตัวด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการทำธุรกิจข้ามพรมแดน รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมธุรกิจที่มีการแข่งขันและมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มากขึ้น การเตรียมนักเรียนให้พร้อมต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษโดยเฉพาะชายแดน มีความจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริม ประสบการณ์อาชีพที่เหมาะสมกับบริบทของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยมีขอบข่ายสำคัญ ที่สนองตอบบริบทพื้นที่ดังแผนภาพที่ 3

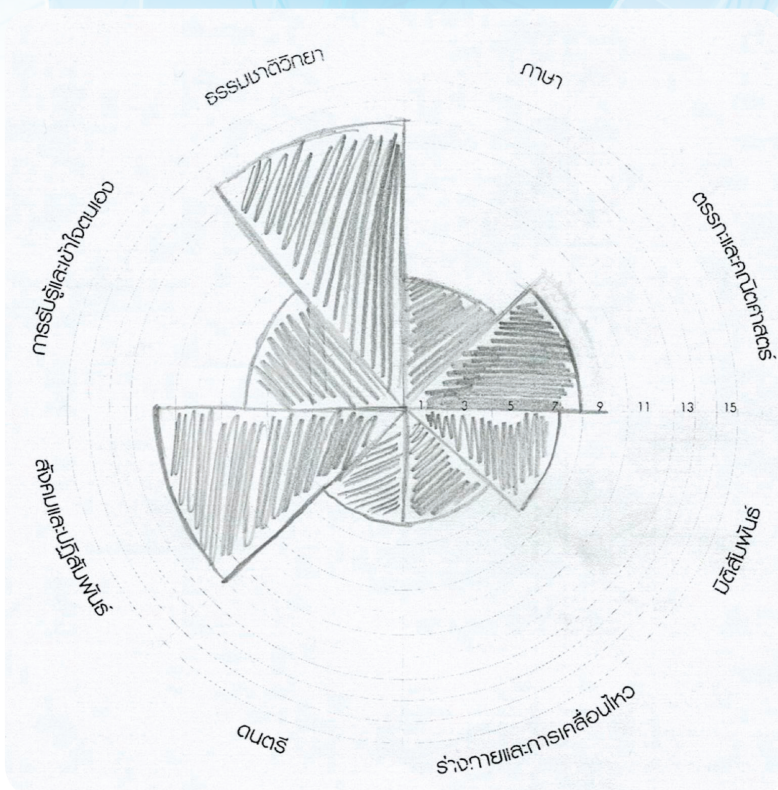

แผนภาพที่ 3 กิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

แนวคิดทางจิตวิทยาและแนวคิดการจัดการเรียนรู้ในการสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ

การพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีศักยภาพสูงขึ้นจำเป็นต้องอย่างต่อเนื่องต่อการประกอบอาชีพในอนาคต การพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษบูรณาการแนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ที่ครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักตนเอง เช่น ความสามารถ คุณลักษณะและแรงจูงใจ 2) ด้านการรู้จักอาชีพ เช่น ลักษณะงาน ความรู้ที่ต้องใช้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพ 3) ด้านทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ วิธีการคิด วิธีการทำงาน และเครื่องมือในการทำงาน และ 4) นิัยรักการทำงาน ได้แก่ การรักงาน การสู้งาน การมุ่งมั่นทำงานจนสำเร็จ

พัฒนาการทางอาชีพเป็นพัฒนาการทางสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตามวัยตลอดชีวิต พบว่า นักเรียนมีความแตกต่างของบุคลิกภาพ อารมณ์ ความสนใจ และปัญญา (Erikson อ้างใน Child Development Institute, 2017) Holland, 1973; Gardner, 1993) มีการสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองตั้งแต่วัยเด็ก ส่วนในช่วงวัยมัธยมศึกษาเป็นวัยที่กำลังสร้างเอกลักษณ์ สำรวจตนเองและค้นพบศักยภาพของตน (Super 1957 อ้างใน Brown, D, and Brooks, L; 2002; Lent, Brown, & Hackett, 2002) การเรียนรู้จากกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเองในด้านความต้องการ ความสนใจ จุดอ่อน จุดแข็งและบุคลิกภาพ รับรู้ความสามารถของตน และภาคภูมิใจในตนเอง (Maslow, 1954, Goleman, Boyatzis & Mckee, 1995) ในขณะเดียวกันก็ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้เกี่ยวกับอาชีพ การรู้จักอาชีพและเชื่อมโยงกับคุณสมบัติของตนเกี่ยวกับอาชีพจะช่วยให้เข้าใจตนเองชัดเจนขึ้น จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเลือกเข้าสู่อาชีพหรือศึกษาต่อทางอาชีพเพื่อไปสู่ชีวิตที่ดี (good life) ที่เป็นแรงจูงใจของตนเป็นจริงมากขึ้น

แผนภูมิพหุปัญญาของจัน (Multiple Intelligence Profile)

การให้คุณค่าศักยภาพที่แตกต่างของนักเรียนอยู่บนพื้นฐานแนวคิดมนุษยนิยมที่ว่านักเรียนทุกคนมีคุณค่า มุ่งสู่ความสำเร็จที่พึงามและความแตกต่างของนักเรียนมีส่วนสร้างสรรค์สังคม การช่วยให้นักเรียนรู้จักตนเอง รู้ความต้องการและแรงจูงใจที่จะพัฒนาให้บรรลุตัวตนในอุดมคติที่มีความดี มีศักยภาพสูงสุด ประสบความสำเร็จที่จะเป็นประโยชน์ ได้รับการยอมรับและเห็นคุณค่า จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองที่เกิดจากแรงจูงใจภายในและก้าวสู่การปะทะสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเรียนรู้ (Roger, 1969; Maslow, 1954) ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ส่งผลต่อคุณภาพคนจึงมุ่งเสริมสร้างให้คนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ โดยการจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากประสบการณ์ใหม่ หามุมมองที่เป็นความประทับใจในทุกก้าวของชีวิตจากสิ่งที่ตนเลือก เชื่อในการตัดสินใจของตน เพิ่มอิสระในการเลือกตามความแตกต่างของบุคคล และปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีร่วมกับผู้อื่นจนบรรลุศักยภาพของตน (Roger, 1969) การจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงมีลักษณะเป็นองค์รวมของบุคคลกับสภาพแวดล้อม ตัวตนของบุคคลประกอบด้วยภาพลักษณ์ วัตถุประสงค์ พฤติกรรม ความคิดและความเป็นปัจเจกชน เมื่อนำตัวตนไปปะทะสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยการลงมือทำร่วมกับบุคคลอื่นในบริบทและสิ่งแวดล้อมของอาชีพบุคคล

การพัฒนานิสัยในการทำงาน (work habits) ที่ดีเป็นคุณลักษณะร่วมที่ต้องการในการทำงานในอนาคต (Lambert, 2015) จากการวิเคราะห์นิสัยที่ดีในการทำงาน สามารถสรุปได้ว่า นิสัยรักการทำงานเป็นนิสัยการทำงานที่ดี (good work habits) เป็นเป้าหมายในการพัฒนาคนเพื่อเข้าสู่โลกของงานและการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกันขององค์การพัฒนาศึกษาของนานาชาติ องค์การทางด้านตลาดแรงงาน และการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคนของนานาประเทศ การสังเคราะห์นิสัยรักการทำงานมีขอบข่ายพฤติกรรมและคุณลักษณะสำคัญคือ รักงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จ ดังนี้ 1) รักงาน ได้แก่ ตั้งใจทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย พัฒนางานให้ดีขึ้น มีจิตอาสาในการทำงาน ซื่อสัตย์ในการทำงาน 2) สู้งาน ได้แก่ เห็นคุณค่าและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นในการทำงานร่วมกัน พยายามแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน รับผิดชอบในการทำงาน และ 3) ทำงานจนสำเร็จ ได้แก่ มุ่งมั่นในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ตรงต่อเวลา ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ภาคภูมิใจในผลงานของตนหรือของกลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551; Ministry of Education British Columbia Canada, 2014; Ministry of Education, Singapore, 2012; Ministry of Education, Hong Kong, 2010; Leah, 2017)

การทำงานควบคู่กันไปตามความสนใจในอาชีพที่แตกต่างกัน โรงเรียนควรจัดให้นักเรียนเรียนรู้จากลงมือทำงานอาชีพในสภาพแวดล้อมของอาชีพที่หลากหลายเพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาตนเองด้านอารมณ์ สังคม มีความตระหนักในตนเอง สร้างนิสัยที่ดีในการทำงานและเห็นคุณค่าของตนในการทำงานอาชีพนั้น ๆ รวมถึงตั้งเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพในอนาคต (Goleman, Boyatzis & Mckee, 1995; Lent, Brown, & Hackett, 2002) นักเรียนอาจเปลี่ยนความสนใจ ความต้องการหรือเป้าหมายเนื่องจากยังอยู่ในช่วงสำรวจตนเอง แต่นักเรียนยังมีศักยภาพที่จะพัฒนาได้อีก (the zone of proximal development) หากได้รับการแนะนำของผู้ที่มีประสบการณ์หรือความสามารถสูงกว่า (Vygotsky, 1930, 1978 ใน Fosnot and Perry, 2005) ผู้ใหญ่ซึ่งมีวุฒิภาวะสูงกว่าและประสบการณ์มากกว่าจึงต้องช่วยจัดประสบการณ์และชี้แนะการพัฒนาทักษะ วิถีคิด หล่อหลอมคุณลักษณะ เนทิศทางที่นักเรียนจะเลือกมุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างอิสระ ความรู้และประสบการณ์ของนักเรียนจากสถานการณ์หนึ่งจะเป็นเครื่องมือของนักเรียนในการทำความเข้าใจและเผชิญสถานการณ์อื่นที่จะตามมาอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดประสบการณ์ที่มีคุณภาพแก่นักเรียนคือประสบการณ์ที่สนองความต้องการของแต่ละบุคคล และเป็นประสบการณ์ที่เตรียมนักเรียนในอนาคต (Dewey, 1938) นักเรียนจึงต้องคิดสะท้อนเกี่ยวกับตนเองทั้งผลลัพธ์และกระบวนการ และควรได้รับข้อมูลป้อนกลับเพื่อนำไปใช้พัฒนาตนเอง อีกทั้งช่วยสร้างให้มีความคาดหวังและภาพตัวตนในอุดมคติที่ชัดเจนซึ่งนำไปสู่การวางแผนให้บรรลุเป้าหมายที่คาดหวัง

รูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพฯ

รูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หรือ EMPOWER Model เป็นรูปแบบที่มุ่งพัฒนาทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การรู้จักตนเอง การรู้จักอาชีพ มีทักษะการทำงานในศตวรรษที่ 21 และมีนิสัยรักการทำงาน มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการของรูปแบบ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยสนับสนุน และ 6) เงื่อนไขในการนำรูปแบบไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จ กระบวนการจัดกิจกรรมมี 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) สำรวจตนรอบด้าน (Explore) 2) สร้างแรงจูงใจ (Motivate) 3) เตรียมพร้อมและวางแผน (Plan and Prepare) 4) สังเกตและวิเคราะห์ (Observe and analyze) 5) ลงมือปฏิบัติเหมาะสมกับตน (Work) 6) ประเมินผลการทำงาน (Evaluate) และ 7) ไตร่ตรองเส้นทางสู่อาชีพ (Reflect on career plan) ซึ่งในแต่ละขั้นตอนมีชุดกิจกรรมประกอบด้วย วัตถุประสงค์ ระยะเวลาที่ใช้ วิธีดำเนินกิจกรรม การวัดและประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผล ตัวอย่างกิจกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภาพรวมกระบวนการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ

ตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีจัดกิจกรรม	ผลที่เกิดกับผู้เรียน
ขั้นที่ 1 สำรวจตนรอบด้าน (Explore)	รู้จักความสนใจ ความถนัดของตน	ใช้แบบสำรวจ เช่น แบบสำรวจพหุปัญญา แบบสำรวจความสนใจ ฯลฯ	รู้จักตนเอง
ขั้นที่ 2 สร้างแรงจูงใจ (Motivate)	- สร้างแรงจูงใจของตนเอง - เข้าใจคุณลักษณะ ที่สัมพันธ์กับงาน - พัฒนาทักษะการใช้ เทคโนโลยี	สืบค้นและวิเคราะห์ตัว แบบอาชีพ แล้ววิเคราะห์ คุณลักษณะตนเองที่ เหมาะสมกับอาชีพ	มีแรงจูงใจใน การประกอบอาชีพ
ขั้นที่ 3 วางแผนและ เตรียมพร้อม (Plan and prepare	กิจกรรม P1 - วางแผนการฝึก ประสบการณ์เกี่ยวกับ อาชีพที่สนใจ - ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้วยความรับผิดชอบ	เลือกอาชีพที่สนใจ วิเคราะห์ประโยชน์ของ เทคโนโลยีสารสนเทศใน การประกอบอาชีพ และ เสนอแนะการใช้เทคโนโลยี แก้ปัญหาการประกอบอาชีพ	มีทักษะในการสื่อสาร สามารถใช้เทคโนโลยี ในการเห็น/ ทำงาน ช่องทางในการใช้ เทคโนโลยีในการประกอบ อาชีพ
	กิจกรรม P2 - ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ในการแก้ ปัญหา	คิดหาทางออก ถึงการใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาการทำงาน ตามสถานการณ์ การประกอบอาชีพ	มีทักษะการแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี และการจัดการ
	กิจกรรม P3 - ฝึกทักษะการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์และ การทำงานเป็นทีม	คิดหาทางออกถึง การใช้เทคโนโลยี เพื่อแก้ปัญหาการทำงาน ตามสถานการณ์ การประกอบอาชีพ	มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์และนวัตกรรม และมีทักษะการทำงาน เป็นทีม
ขั้นที่ 4 สังเกตและ วิเคราะห์ (Observe and analyze)	- ฝึกทักษะแสวงหาความรู้ เกี่ยวกับอาชีพจาก การสังเกต - ตระหนักถึง ความเปลี่ยนแปลงของ อาชีพในอนาคต	- วิเคราะห์ขั้นตอน การปฏิบัติงานของอาชีพ ที่สนใจ จากคลิปแล้ว วิเคราะห์ทักษะและ ความรู้ของอาชีพ ที่สามารถไปปรับใช้ สร้างรายได้เพิ่ม	มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และสามารถปรับใช้ทักษะ ให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลงอาชีพ ในอนาคต
		- สังเกตการทำงาน อาชีพ ที่ไปเรียนรู้ แล้ววิเคราะห์ ว่าตนมีทักษะ ความรู้ใด ที่จะใช้ในการทำงานนั้น	มีความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และใช้ความรู้และทักษะ ของตนในการทำงาน

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	วัตถุประสงค์	วิธีจัดกิจกรรม	ผลที่เกิดกับผู้เรียน
ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติ เหมาะสมกับตน (Work)	- พัฒนาทักษะทำงานเป็นทีม	ลงมือปฏิบัติงานตามภารกิจเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	มีทักษะการทำงานเป็นทีม
	- พัฒนาความรู้ ทักษะการทำงานและนิสัยรักการทำงานจากการปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์อาชีพ	ลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นในแหล่งเรียนรู้ประสบการณ์อาชีพ	มีทักษะการทำงานในสภาพจริงและพัฒนานิสัยในการทำงาน
ขั้นที่ 6 ประเมินผล การทำงาน (Evaluate)	ประเมินการทำงานของตนเอง	ประเมินประสบการณ์เรียนรู้และการทำงาน	รู้ความสามารถ ความสนใจของตนเอง
ขั้นที่ 7 ทบทวนเส้นทาง สู่อาชีพ (Reflect on career plan)	ใช้ข้อมูลจากการร่วมกิจกรรมขั้นที่ 1-6 มาวิเคราะห์ ศึกษาเส้นทางการศึกษา และวางแผนการศึกษา ต่อเพื่อประกอบอาชีพ	สรุปข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง และนำเสนอแผน การศึกษาต่อเพื่อประกอบ อาชีพต่อผู้เกี่ยวข้อง	มีเป้าหมายการประกอบ อาชีพในอนาคต

ในการนำรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21ฯ ไปใช้มีความยืดหยุ่นสามารถจัดได้ในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน เช่น จัดกิจกรรมในช่วงเวลากิจกรรมนักเรียน กิจกรรมแนะแนว และจัดกิจกรรมแบบเข้มโดยใช้เวลานานกว่าเวลาเรียน หรือ วันเสาร์-อาทิตย์

ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพ

การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ หรือ EMPOWER Model ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและคิดสะท้อนเกี่ยวกับการปฏิบัติของตนไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนนาร่องและโรงเรียนทดลองรวม 11 โรงเรียนในจังหวัดที่มีเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ได้แก่ 1) โรงเรียนห้วยน้ำขาว 2) โรงเรียนเทพมงคลรังษี จ.กาญจนบุรี 3) โรงเรียนร่มเกล้า รัชมังคลาภิเษก จ.สระแก้ว 4) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสว) 5) โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชาสว)

5) โรงเรียนอนุบาลเชียงของ จ.เชียงราย 6) โรงเรียนปทุมเทพวิทยาคาร จ.หนองคาย 7) โรงเรียนนครพนมวิทยาคม จ.นครพนม 8) โรงเรียนดอนตาลวิทยา จ.มุกดาหาร 9) โรงเรียนตากใบ 10) โรงเรียนเวียงสุวรรณวิทยาคม จ.นราธิวาส 11) โรงเรียนสะเดา “ขรรค์ชัยกัมพลานนท์อนุสรณ์” จ.สงขลา พบว่า นักเรียนมีคุณภาพสูงขึ้นอยู่ในระดับมากทุกด้าน รูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้จักตนเอง และด้านการรู้จักอาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ความสามารถในการด้านวิธีการทำงาน ได้แก่ การทำงานเป็นทีม การสื่อสาร อยู่ในระดับมากที่สุด การใช้เทคโนโลยีในการทำงานอยู่ในระดับมาก แต่ความสามารถในวิธีการคิดแม้จะเพิ่มขึ้นแต่ก็ยังอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับด้านนิสัยรักการทำงานนักเรียนมีพฤติกรรมรักงาน สู้งาน ทำงานจนสำเร็จอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านทักษะอาชีพในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้น

แหล่งที่นักเรียนไปเรียนรู้ประสบการณ์อาชีพ
 ชื่อร้าน/ชื่อผู้ประกอบการ.....ร้านขายไก่ย่าง
 ที่ตั้ง.....ต. หนองบัว จ. นครราชสีมา
 แรงบันดาลใจ/เหตุผล.....อยากมีประสบการณ์ในการทำงาน และหาวิธีได้แนวทาง
 การขายใน ครอบครัว

งานที่ปฏิบัติ	ประโยชน์ที่ได้รับ	ปัญหาที่พบและการแก้ปัญหา
1. มี Order ลูกค้า	ได้เพิ่มประสบการณ์ลูกค้า	ใส่ลูกค้าเร็ววาก
2. คำนวณ	ใช้ความจำ	ใช้ความจำ
3. เตรียมของกินไว้บนโต๊ะไป	ฝึกความรับผิดชอบ	ฝึกเตรียมของกินไว้บนโต๊ะไป
4. เก็บโต๊ะเก็บ	ฝึกความรับผิดชอบ	ฝึกเก็บโต๊ะเก็บ

ความรู้สึกประทับใจในการเรียนรู้การทำงาน

ได้ความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับ การขาย

การค้นพบความสามารถของตนเอง

ได้เรียนรู้เกี่ยวกับ การขาย และการบริการลูกค้า

ภาพ ความเห็นของนักเรียนจากการไปฝึกประสบการณ์อาชีพ

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมตามรูปแบบนี้ เนื่องจากได้เลือกศึกษาอาชีพที่สนใจ ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติ ทำให้เข้าใจตนเอง รู้จักอาชีพและได้รู้ความรู้สึกของตนในการทำงานอาชีพ เช่น นักเรียนสะท้อนความคิดในบันทึกการเรียนรู้ถึงความภูมิใจว่า “จัดสินค้าให้หาง่าย” “มีความกล้าพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก” “แต่งหน้าได้เก่ง” “เมื่อเขาแต่ต้องทำให้เสร็จ” หรือในทางกลับกัน นักเรียนได้รู้ว่างานใดที่ตนไม่ถนัด หรือไม่ชอบ เช่น นักเรียนไปเรียนรู้การปั้นปูน แล้วพบว่า เป็นงานที่มีรายได้ดีแต่ตนไม่ชอบงานที่ต้องเปื้อน เป็นต้น นักเรียนได้เรียนรู้งานที่ไม่เคยรู้มาก่อนเกี่ยวกับอาชีพนั้น เช่น ความละเอียดของการรักษามาตรฐานรสชาติของร้านกาแฟ เป็นต้น นักเรียนได้แก้ไขปัญหาในสภาพจริงและมีการตระหนักถึงการควบคุมตนเองในการทำงานให้รอบคอบ ไม่ทำสิ่งของเสียหาย ต้องมีสมาธิในการทำงาน เป็นต้น นักเรียนพึงพอใจการเรียนรู้ประสบการณ์อาชีพ ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงาน มีความสุข ความภาคภูมิใจในผลงานของตน ประทับใจการชี้แนะของผู้ดูแลในแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ เช่น “รู้สึกováเจ้าของร้านดูแลดีมาก” “ผู้ใหญ่มะตาดเรา” จึงเห็นได้ชัดเจนว่า การให้นักเรียนเรียนรู้จากรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์อาชีพในศตวรรษที่ 21 ทำให้นักเรียนมีโอกาสรู้จักตัวเอง รู้จักงานอาชีพ มีทักษะในการทำงานและสร้างนิสัยที่ดีในการทำงาน สิ่งสำคัญคือ การจุดประกายความสำเร็จและความภาคภูมิใจในตัวเองของนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้นักเรียนทุกคนรู้สึกมีคุณค่า จึงเป็นการเสริมกำลังใจจากภายในที่ช่วยให้นักเรียนมั่นใจในการกำหนดเป้าหมายทางอาชีพและมุ่งสู่เป้าหมายนั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีลักษณะร่วมคือ นโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ควรชัดเจน ต่อเนื่องและเป็นความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในการใช้รูปแบบฯ ให้กับบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริม สนับสนุนงบประมาณ สร้างความร่วมมือการบริหารจัดการ กำกับ ติดตาม ประเมินผลสร้างขวัญและกำลังใจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรสร้างร่วมมือกับคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษของจังหวัดเพื่อสนับสนุน ส่งเสริมสถานศึกษาในการพัฒนา ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และผู้ดูแลแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพให้มีความรู้ความเข้าใจการใช้รูปแบบฯ การจัดทรัพยากรสร้างระบบพี่เลี้ยง (coaching) การนิเทศ กำกับติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนารูปแบบฯ อย่างต่อเนื่อง 3) สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน

การใช้รูปแบบฯ ในด้านการพัฒนาบุคลากร การจัดทรัพยากร การบริหารจัดการ และการสร้างความร่วมมือกับแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพ การนิเทศ กำกับติดตามของสถานศึกษา และการเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC: Professional Learning Community) กระตุ้นการวิจัยและพัฒนาต่อยอดการใช้รูปแบบฯ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจเป็นการวิจัยการใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดประสบการณ์อาชีพสำหรับการเรียนรู้งานอาชีพที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี เช่น การเขียนแอปพลิเคชัน การออกแบบ การทำธุรกิจออนไลน์ เป็นต้น โดยการชี้แนะของผู้รู้ผ่านช่องทางสื่อสารทางไกลเพื่อให้นักเรียนมีโอกาสเข้าถึงและเรียนรู้จากผู้รู้ที่อยู่ห่างไกล เป็นต้น

รูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพตามแนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษมีความเชื่อว่า นักเรียนทุกคนมีความแตกต่างกันและสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพที่สูงขึ้นโดยการพัฒนาการรู้จักตนเอง กระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับอาชีพ ทักษะการทำงานและสร้างนิสัยที่ดีในการทำงานด้วยการลงมือปฏิบัติและคิดสะท้อนเกี่ยวกับผลการทำงานโดยมีการชี้แนะจากผู้รู้จะช่วยการวางแผนการประกอบอาชีพในอนาคต การพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้านทักษะอาชีพ มีนโยบายและการนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจน มีความต่อเนื่องและมีความร่วมมือระดับต่าง ๆ เพื่อส่งต่อนักเรียนให้ศึกษาต่อในสาขาที่มีงานทำตามเป้าหมายการพัฒนาประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกษม วัฒนชัย (2560). พระบรมราชโบายด้านการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 8 พฤษภาคม 2561. จาก <http://moralschools.org/wp-content/uploads/2017/09/TOTAL.compressed.pdf>
- Child Development Institute. (2017). *Erik Erikson's Stages of Social-Emotional Development*. Retrieved May 9, 2017, from <https://childdevelopmentinfo.com/child-development/erikson/#ixzz3ZaBI7RQf>
- Dewey. J. (1938). *Experiences and Education*. Retrieved June 10, 2016, from <http://ruby.fgc.u.edu/Courses/ndemers/Colloquium/ExperiencEducationDewey.pdf>
- Fosnot, C. T. (1996). Constructivism: A psychological theory of learning. In C. T. Fosnot (Ed.), *Constructivism: Theory, perspectives, and practice* (pp. 8-33). New York: Teachers College Press
- Gardner, H. (2000). *Intelligence Reframed: Multiple Intelligences for the 21st Century*. New York: Basic Book.
- Holland. John, L. (1997). *Making vocational choices (3rd ed.)* Psychological Assessment Resources, Inc.: Odessa, Florida.
- Lambert P. (2015). *EDUCATION: FUTURE FRONTIERS Hard focus on "soft" skills*. Retrieved October 10, 2015. from https://education.nsw.gov.au/our-priorities/innovate-for-the-future/education-for-a-changing-world/media/documents/exar/Hard_focus_on_soft_skills_Dr_Phil_Lambert.pdf
- Lent, R. W., Brown, S. D., and Hackett, G. (2002). *Social Cognitive Career Theory*. In *Career Choice and Development*. 4th ed. P. 255 - 28 CA: San Francisco Jossey-Bass.

- Ministry of Education British Columbia Canada. (2014). From <https://www2.gov.bc.ca/gov/content/education-training/k-12/teach/curriculum>
- Ministry of Education Singapore. (2012). *Education and Career Guidance (ECG) Syllabus Secondary*. Retrieved May 9, 2016, from <https://www.moe.gov.sg/docs/default-source/document/education/syllabuses/character-citizenship-education/files/2014-education-and-career-guidance-secondary-syllabus.pdf>
- Partnership for 21st Century Skills. (2015). *Curriculum and Instruction: A 21st Century Skills Implementation Guide*. Retrieved May 10, 2016
- Pugliano, J. (2017). *The Robots are Coming: A Human's Survival Guide to Profiting in the Age of Automation*. Retrieved June 16, 2017, from www.bbc-thai/news_2099108
- Rogers, Carl. (1969). *Freedom to Learn: A View of What Education Might Become*. (1st ed.) Columbus, Ohio: Charles Merrill.
- Youth Employment UK. (2017). *The Youth Employment UK Employability Review*. Retrieved November 11, 2018, from <https://www.youthemployment.org.uk/dev/wp-content/uploads/2017/07/Youth-Employment-UK-Employability-Review-June-2017.pdf>
- Vygotsky, L.S. (1978). *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

นวัตกรรมการเรียนรู้และ ศาสตร์การสอนแนวใหม่: จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกฤษฎา จำรัส

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตร การสอนและการเรียนรู้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทความนี้นำเสนอหลักการและเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงทฤษฎีและวิถีปฏิบัติของการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ที่เรียกโดยรวมว่าการเปลี่ยน “ศาสตร์การสอน” ที่นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ โดยมีจุดมุ่งหมายในการเตรียมครูทั้งก่อนประจำการและหลังประจำการ จากมุมมองด้านประวัติศาสตร์พบว่า การเปลี่ยนศาสตร์การสอนเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เช่น การปฏิวัติอุตสาหกรรม หรือการเข้าสู่ศตวรรษใหม่ ด้วยวิสัยทัศน์และพันธกิจของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในฐานะสถาบันผลิตครู ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนศาสตร์การสอนโดยมุ่งเน้นในการเปลี่ยนและสร้างกระบวนการทัศน์ของครู จึงได้ดำเนินโครงการการจัดการศึกษาด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอน

แนวใหม่สำหรับครูก่อนประจำการ จำนวน 13 โครงการ และครูประจำการ จำนวน 12 โครงการ ชี้ค้นพบและผลที่ได้จากการดำเนินการถูกรวบรวมและนำเสนอเป็นบทความวิชาการในหนังสือเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์ นักการศึกษา ครูก่อนประจำการและครูประจำการ เพื่อเป็นแนวทางในการนำนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนของตน และเป็นส่วนหนึ่งในความเคลื่อนไหวเพื่อการเปลี่ยนศาสตร์การสอนที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคมการศึกษาและสังคมภาพรวมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นสถาบันผลิตครูที่มีวิสัยทัศน์มองเห็นความจำเป็นของการเปลี่ยนศาสตร์การสอน โดยได้ให้กรอบของกระบวนการเปลี่ยนแปลงศาสตร์การสอนเหล่านี้ว่า “นวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่” ซึ่งหมายถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ

ปรัชญาการศึกษาแนวใหม่ หรือความพยายามในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไปในศตวรรษที่ 21 ด้วยการพัฒนาวัตกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งศึกษาลึกลงไปในทฤษฎีรากฐาน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยศาสตร์การสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาแนวใหม่ อันเป็นผลมาจากองค์ความรู้ใหม่ในช่วงหลังจากการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 รวมทั้งการต่อยอดความรู้เดิมที่มุ่งเน้นการนำไปใช้แก้ปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน เช่น ความก้าวหน้าของวิทยาการด้านปัญญา การค้นพบจิตวิทยาการเรียนรู้แนวใหม่อันเป็นผลมาจากเทคโนโลยีประสาทวิทยาศาสตร์ (Neuroscience) ซึ่งทำให้เราเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของคนได้มากขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่นำไปสู่การเปลี่ยนศาสตร์การสอนทั้งสิ้น

จากงานวิจัยด้านการศึกษากันจำนวนมาก ที่ศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยรูปแบบและปัจจัยที่แตกต่างกัน ทำให้มีนักวิจัยที่สนใจเปรียบเทียบประสิทธิภาพของตัวแปรเหล่านั้นด้วยการนำผลที่ได้จากการวิจัยด้วยค่า Effect Size ร่วมกับวิธีวิเคราะห์อภิมาน

(Meta-analysis) เพื่อสังเคราะห์และเปรียบเทียบลำดับของปัจจัยที่มีประสิทธิภาพในการส่งผลเชิงบวกต่อผู้เรียน (Hattie, 2003; 2008; 2012) พบว่า แต่ละรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ สิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมที่จัดให้กับผู้เรียน ล้วนแต่ส่งผลต่อผู้เรียนได้ไม่เท่ากัน แต่สิ่งหนึ่งที่ยืนยันจากข้อค้นพบคือ “ครู” คือผู้ที่นำมาซึ่งปัจจัยเชิงบวกเหล่านั้นมากกว่าตัวนักเรียน เพื่อน โรงเรียนหรือแม้กระทั่งจากบ้านของนักเรียนเอง (ตารางที่ 1) ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการเรียนรู้ที่สูงจากการศึกษาของ PISA (OECD, 2018) นักเรียนจะมีทักษะการเรียนรู้ที่ดีและมีผลคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติหากครูมีกระบวนการสอนที่ดี โดยเฉพาะการสอนผู้เรียนทั้งในกลุ่มผู้เรียนที่มีสมรรถนะสูงและผู้เรียนที่มีสมรรถนะต่ำ ทั้งนี้ กระบวนการจัดการสอนหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูจะต้องยืดหยุ่น ตอบสนองต่อผู้เรียนที่หลากหลาย นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูที่ให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ได้ดีก็จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาสมรรถนะของตนเองได้ดีมากยิ่งขึ้นเช่นกัน (OECD, 2018)

ตารางที่ 1 ค่า Effect Size ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนและแหล่งที่มาของปัจจัย (Hattie, 2003)

<i>Influence</i>	<i>Effect Size</i>	<i>Source of Influence</i>
Feedback	1.13	Teacher
Students' prior cognitive ability	1.04	Student
Instructional quality	1.00	Teacher
Direct instruction	.82	Teacher
Remediation/feedback	.65	Teacher
Students' disposition to learn	.61	Student
Class environment	.56	Teacher
Challenge of Goals	.52	Teacher
Peer tutoring	.50	Teacher
Mastery learning	.50	Teacher
Parent involvement	.46	Home
Homework	.43	Teacher
Teacher Style	.42	Teacher
Questioning	.41	Teacher
Peer effects	.38	Peers
Advance organisers	.37	Teacher
Simulation & games	.34	Teacher
Computer-assisted instruction	.31	Teacher
Testing	.30	Teacher
Instructional media	.30	Teacher
Aims & policy of the school	.24	School
Affective attributes of students	.24	Student
Physical attributes of students	.21	Student
Programmed instruction	.18	Teacher
Ability grouping	.18	School
Audio-visual aids	.16	Teacher
Individualisation	.14	Teacher
Finances/money	.12	School
Behavioural objectives	.12	Teacher
Team teaching	.06	Teacher
Physical attributes (e.g., class size)	-.05	School
Television	-.12	Home
Retention	-.15	School

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของเป้าหมายการจัดการศึกษาในปัจจุบัน อันเป็นผลจากการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาประเทศ สภาพของสังคมในประเทศไทยที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุผนวกกับอัตราการเกิดที่ลดลง รวมถึงความพยายามในการก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง (Middle income trap) ทำให้เกิดการตีความเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายว่าการศึกษา มีไว้เพื่ออะไร ต้องมีการปรับเปลี่ยนอย่างไรเพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพใน

การขับเคลื่อนประเทศ การทบทวนเพื่อสร้างกรอบแนวคิดใหม่ของเป้าหมายการศึกษา นำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา และการปรับเปลี่ยนกระบวนการที่นำไปสู่จุดมุ่งหมายนั้น ตัวอย่างเช่น (Outcome-based Education) ที่กำหนดคุณลักษณะความรู้ ความสามารถ สมรรถนะ ทักษะของผู้เรียนเป็นที่ตั้ง แล้วจึงออกแบบกระบวนการที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์เหล่านั้น

ด้วยวิสัยทัศน์และพันธกิจของคณะ
ศึกษาศาสตร์ที่มุ่งนำนวัตกรรมการเรียนรู้และ
ศาสตร์การสอนแนวใหม่ รวมทั้งข้อค้นพบ
ทฤษฎีทางการศึกษาแบบใหม่ดังที่นำเสนอไป
ผนวกกับฐานแนวคิดทั้งในบริบทเชิงพื้นที่
และบริบทสากลเพื่อนำไปสู่การรับใช้สังคมและ
ขับเคลื่อนสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น
คณะศึกษาศาสตร์จึงได้รวบรวม การวิจัยและ
ความเชี่ยวชาญของอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา
นำเสนอเพื่อเป็นทางเลือก เพื่อนำนวัตกรรม
การเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ ที่เป็น
องค์ความรู้และวิถีปฏิบัติของคณาจารย์ในคณะ
ลงสู่บริบทห้องเรียนจริง โดยในวันที่ 11 มีนาคม
พ.ศ. 2560 ได้มีการจัดสัมมนาผู้บริหาร
เขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา
ศึกษานิเทศก์ ครูและผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการ
จัดการศึกษา โดยตัวแทนคณาจารย์ได้เข้าร่วม
นำเสนอและอภิปรายเกี่ยวกับนวัตกรรมการ
เรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ของตนเอง
หัวข้อที่นำเสนอและรับฟังการสะท้อนคิดจาก
ผู้เข้าร่วมการสัมมนา โดยหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับ
นวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่
ที่นำเสนอในครั้งนั้น แบ่งเป็น 9 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 การเรียนรู้ที่บูรณาการ
ร่วมกับเทคโนโลยี

ประเด็นที่ 2 STEM กับมุมคิดของครู
ที่ต้องเปลี่ยนไป

ประเด็นที่ 3 ภาษาอังกฤษเครื่องมือ
การเรียนรู้แห่งโลกยุคใหม่

ประเด็นที่ 4 การสอนแนวใหม่ของครู
พลศึกษาในศตวรรษที่ 21

ประเด็นที่ 5 Active Learning กับ
การก้าวสู่ Thailand 4.0

ประเด็นที่ 6 ลดเรียนเพิ่มรู้เพื่อให้รู้จริง

ประเด็นที่ 7 Project-based Learning
สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ประเด็นที่ 8 การเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม
เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ประเด็นที่ 9 นวัตกรรมการบริหาร
การศึกษาเพื่อขับเคลื่อน Thailand 4.0

จากประเด็นการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว
จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะเน้นไปที่ศาสตร์การสอน
ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เชิงรุก หรือที่รู้จัก
กันว่าเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบ Active
Learning รวมถึงการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้
ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย
โดยเฉพาะกิจกรรมที่มีการสร้างสรรค์ ซึ่ง
การเรียนรู้แนวใหม่นี้ ยังแบ่งแยกออกเป็น
การจัดการเรียนรู้ในแต่ละสาขา ที่สะท้อน
ธรรมชาติของวิชา ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของวิชา
วิทยาศาสตร์ซึ่งเน้นไปที่รูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนรู้ตาม
แนวสะเต็มศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ที่ใช้เครื่องมือ
เทคโนโลยีมาบูรณาการในฐานเครื่องมือหนึ่ง
ของกระบวนการเรียนรู้ (สุทธิดา จำรัส, 2560)

นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอน
ยังเน้นแนวคิด Postmodern (Aronowitz &
Giroux, 1991; Slattery, 1995; Peters,

1997) ที่หันมาตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อสำรวจ ตรวจสอบตัวตนของการศึกษาในประเด็น การให้คุณค่า ตัวตนและสถานะของผู้เรียน หลักสูตร เนื้อหาและวิธีการ ทั้งนี้จะไม่ยึดติด กับมุมมองเดิม เป้าหมายของการจัดการศึกษา จะเน้นการคิดเชิงวิพากษ์ การผลิตความรู้ การพัฒนาอัตลักษณ์ของตนเองและสังคม รวมทั้งการสร้างตัวตนของผู้เรียน (Hossieni & Khalili, 2011) หรืออาจจะเป็นการจัด การศึกษาด้วยทฤษฎีการศึกษาวิพากษ์ (Critical Pedagogy) ที่เน้นประเด็นคุณค่า ความเท่าเทียม การให้คุณค่า การตัดสินใจ การตั้งคำถามต่อ การใช้พลังอำนาจ (Shor, 1996) การจัด การศึกษาลักษณะนี้จะไม่ได้นับเพียงแต่เนื้อหา ที่จะถ่ายทอดจากครูไปสู่ นักเรียนเท่านั้น การศึกษาในลักษณะของ Postmodern จะเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบริบทสังคมและ วัฒนธรรม การจัดการเรียนรู้ตามแนวสตรีศึกษา การจัดการเรียนรู้ตามแนวพหุวัฒนธรรมที่ คำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาหรือแม้กระทั่งวิถีทางเพศของกลุ่ม เพศทางเลือก (LGBT มาจากคำว่า Lesbian, Gay, Bisexual, Transsexual ซึ่งได้เกิดขึ้นและ ดำเนินการแล้วในการจัดการเรียนการสอน ของคณะศึกษาศาสตร์โดยเฉพาะสาขา พหุวัฒนธรรม

จากจุดเริ่มต้นในการรวบรวมนวัตกรรม การเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ของ คณะอาจารย์หลายท่านที่ได้ผ่านกระบวนการวิจัย คิดค้น นำไปทดลองใช้ หลายรอบ จึงเป็นที่มา

ของโครงการภายในคณะที่ส่งเสริมให้คณาจารย์ นำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมการเรียนรู้ และศาสตร์การสอนแนวใหม่ลงสู่การปฏิบัติ

จากรูปแบบของการพัฒนาครูก่อน ประจำการและครูประจำการเพื่อส่งเสริม การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์และการสร้าง กระบวนทัศน์ใหม่ที่มีธรรมชาติแตกต่างกัน โครงการส่งเสริมนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์ การสอนแนวใหม่จึงแยกออกเป็น 2 รูปแบบ

รูปแบบที่ 1 ส่งเสริมให้คณาจารย์นำ นวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอนแนวใหม่ ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับครูก่อน ประจำการ จำนวน 13 โครงการ ดังนี้

1. การพัฒนาความเข้าใจและทักษะใน การสอนคณิตศาสตร์ผ่านการแก้ปัญหาของ นักศึกษาครูในกระบวนวิชา 065332 การจัด การเรียนรู้คณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษา ด้วยนวัตกรรมการศึกษาชั้นเรียนและวิธีการ แบบเปิด

2. การเรียนรู้บูรณาการการใช้ภาษาอังกฤษร่วมกับเทคโนโลยีสู่การปฏิบัติทาง พลศึกษาในศตวรรษที่ 21

3. การเรียนรู้ที่บูรณาการเทคโนโลยี

4. การยกระดับการปฏิบัติการสอน วิทยาศาสตร์ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูเอกชีววิทยาโดยการโค้ชเชิงสะท้อน

5. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็น ฐานเพื่อพัฒนาทักษะการสร้างหลักสูตรของ นักศึกษาสาขาวิชาประถมศึกษา

6. เทคนิคการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้พลศึกษา

7. การพัฒนานักศึกษาด้านวิชาการศึกษา
ปฐมวัยบนฐานการเรียนรู้จากการทำงาน
(Work-based Learning) และการจัด
การศึกษาโดยใช้โรงเรียนเครือข่ายเป็นฐาน
(School-based Education)

8. Active Learning สำหรับครูก่อน
ประจำการ

9. การเรียนการสอนแบบ Project-
based Learning เพื่อประเทศไทย 4.0

10. การเรียนรู้ผ่านการใช้โครงงานเป็นฐาน

11. การพัฒนารอบความคิด Growth
Mindset ในการบริหารสถานศึกษา 4.0

12. ประชากรศึกษาเพื่อการวางแผน
และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

13. การเรียนรู้ Active Learning:
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้มี
บทบาทหลักในการเรียนรู้ของตนเอง และสร้าง
องค์ความรู้ด้วยตนเองและกลุ่ม

รูปแบบที่ 2 เป็นการส่งเสริมให้
คณาจารย์นำนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์
การสอนแนวใหม่ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียน
ตามบริบทของโรงเรียนร่วมกับครูประจำการ
เพื่อส่งเสริมให้ครูได้ปรับเปลี่ยนและสร้าง
กระบวนการทัศน์ใหม่ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยน
ศาสตร์การสอน จำนวน 12 โครงการ ดังนี้

1. การเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหาร
สถานศึกษาสู่การเป็นนวัตกรรมด้วยการวิจัย
เป็นฐาน

2. การพัฒนาศักยภาพในการสอน
คณิตศาสตร์ผ่านการแก้ปัญหาของครูในชุมชน
การเรียนรู้ เชิงวิชาชีพที่ใช้นวัตกรรมการศึกษา
ชั้นเรียนและวิธีการแบบเปิด: กรณีโรงเรียน
ต้นกล้า

3. การเรียนรู้สะสมเพื่อ ชีวิต เศรษฐกิจ
สังคม และสิ่งแวดล้อมสำหรับครูประจำการ
ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับ
ธรรมชาติของแบบจำลองทางวิทยาศาสตร์และ
การจัดการเรียนการสอนที่สะท้อนธรรมชาติ
ของแบบจำลองของครูวิทยาศาสตร์

5. การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
บูรณาการโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสำหรับ
นักเรียนโรงเรียนวัดช้างเคียน

6. เทคนิคการสอนเชิงรุกที่ส่งเสริม
ศักยภาพการเรียนรู้พลศึกษา

7. การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็น
ฐานตามแนวการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วย
ปัญญาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการ
ออกแบบการเรียนการสอนของครูปฐมวัย

8. Active Learning สำหรับครู
ประจำการ

9. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของ
ครูคณิตศาสตร์ผ่านการศึกษาค้นเรียน

10. การพัฒนาครูเพื่อออกแบบกิจกรรม
ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้โดยใช้บริบทของ
โรงเรียนเป็นฐาน

11. การเรียนรู้ผ่านการใช้โครงงาน
เป็นฐาน

12. การจัดการเชิงกลยุทธ์สู่สถานศึกษา
แห่งนวัตกรรมด้วยเทคนิคกระดาษหน้าเดียว

ผู้อ่านอาจจะนำแนวคิดและแนวปฏิบัติ
ไปใช้ หรือไปต่อยอดสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้
เปลี่ยนศาสตร์การสอนของตนเอง นำไปดำเนินการ

วิจัยเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเอง ซึ่งทั้งหมด
ล้วนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ถึงซึ่งเป้าหมาย
ของการจัดการศึกษา ทั้งในโลกยุคปัจจุบัน
และโลกอนาคตที่กำลังจะมาถึงพร้อมกับ
ความท้าทายใหม่ อีกไม่นานนับจากนี้

เอกสารอ้างอิง

- สุทธิดา จำรัส. (2560). *การเรียนรู้ที่บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยี. โครงการนวัตกรรมการเรียนรู้และศาสตร์การสอน* แนวใหม่, คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- Archambault, L., Wetzel, K., Foulger, T. S., & Kim Williams, M. (2010). Professional development 2.0: Transforming teacher education pedagogy with 21st century tools. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 27(1), 4-11.
- Aronowitz, S., & Giroux, H. A. (1991). *Postmodern education*. Minnesota: University of Minnesota press.
- Hattie, J.A.C. (2003). *Teachers make a difference: What is the research evidence?*. Paper presented at the Building Teacher Quality: What does the research tell us ACER Research Conference, Melbourne, Australia. Retrieved from http://research.acer.edu.au/research_conference_2003/4/
- Hattie, J. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta-analyses relating to achievement*. routledge.
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Routledge.
- Hossieni, A. O. S., & Khalili, S. (2011). *Explanation of creativity in postmodern educational ideas*. Procedia - Social and Behavioral Sciences, 15, 1307–1313. <http://doi.org/10.1016/j.sbspro.2011.03.283>
- OECD. (2018). *PISA 2015 results in focus*. retrieved from <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>
- Peters, M. (1997). *Education and the postmodern condition*. Praeger Publishers.
- Shor, I. (1996). *When students have power: Negotiating authority in a critical pedagogy*. University of Chicago Press.
- Slattery, P. (1995). *Curriculum Development in the Postmodern Era*. Garland Reference Library of Social Science, Volume 929. Critical Education Practice, Volume 1. Garland Publishing, 1000A Sherman Avenue, Hamden, CT 06415.

การพัฒนาครูรุ่นใหม่ ให้จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง

บนฐานของการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ
และการศึกษาค้นคว้าร่วมกัน
กรณีศึกษา โรงเรียนเพลินพัฒนา ฝ่ายมัธยม

วิภา ว่องไววิทย์ และภุชงค์ ชัยวัฒนกุล
โรงเรียนเพลินพัฒนา

ทุกวันนี้ นักเรียนอยากรู้อะไรก็ได้ Google ได้ แต่ทำไมนักเรียนยังต้องมาโรงเรียน เพราะโรงเรียนมีอะไรมากกว่าที่คิด เด็กมีภูมิกำลัง แต่โรงเรียนมีเพื่อนและมีครู และเป็นที่ยอมรับกันว่าไม่มีใครต้องการทำงานกับคนเก่งที่เข้าวงไหน วงนั้นก็แตกกระเจิง แต่โลกต้องการคนที่ทำงานเป็นพร้อมกับทำงานกับคนอื่นได้ และทุกคนต้องการอยู่กับคนที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

เราจึงมุ่งสู่การพัฒนาทักษะ “ความร่วมมือรวมพลังกัน” (Collaboration) ซึ่งเรียนคนเดียวไม่ได้ แต่ฝึกได้ด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังกับเพื่อน (Collaborative Learning) และครูต้องสร้างให้ได้ในคาบเรียน ไม่เช่นนั้นจะเอาเวลาที่ไหน

ก่อนอื่น ครูต้องเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังกันให้เป็นก่อน เพราะถ้าครูทำไม่เป็นก็สอนไม่ได้ แต่เราทำอย่างไร ในเมื่อครูผ่านการเรียนรู้ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยมาแบบต่างคนต่างเรียน และทำงานมาแบบต่างคนต่างทำ

แนวคิดที่ตอบความท้าทายนี้ได้ คือ “การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ” (PLC: Professional Learning Community)

เราเริ่มจากการสร้างทีม (Team) ที่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) โดยการศึกษาแนวคิด หลักการและใช้เครื่องมือในการสร้างทีม เช่น การเข้าใจความแตกต่างแบบ DISC ที่จำแนกบุคลิกคนออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ

based on the **DISC** theory of psychologist William Moulton Marston
a non-judgemental tool used for discussion of people's behavioural differences

DISC : 4 behavioral differences

แผนภาพที่ 1 DISC : 4 behavioral differences

และการสื่อสารอย่างสันติ (NVC: Non-violent Communication) โดยเน้นเรื่องการแยกแยะการตัดสินกับการสังเกต ตรงนี้สำคัญมากต่อการทำ LS (Lesson Study) ที่จะกล่าวถึงต่อไป

Feelings : emotions or sensations

free of thought and story.
These are to be distinguished
from thoughts

Observation: the facts

(what we are seeing, hearing,
or touching) as distinct from
our evaluation of meaning
and significance.

Nonviolent Communication : NVC

Needs: universal human needs

as distinct from particular
strategies for meeting needs. It is
posited that "Everything we do is in
service of our needs."

Request:

for a specific action
free of demand. Requests are
distinguished from demands in
that one is open to hearing a
response of "no" without this
triggering an attempt to force the
matter.

แผนภาพที่ 2 การสื่อสารอย่างสันติ (NVC : Non-violent Communication)

ทั้งหมดนี้ได้ฝังเป็น DNA ของ “การร่วมมือรวมพลัง” และ “มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน” จนทำให้ครูที่เข้ามาใหม่สัมผัสได้ในทันที และพร้อมจะซึมซับจากวิถีชีวิตประจำวัน นับได้ว่าเราเป็นชุมชนที่พร้อมเรียนรู้ไปด้วยกันแล้ว

co-teachers, mentor, expert teachers, principal, etc.

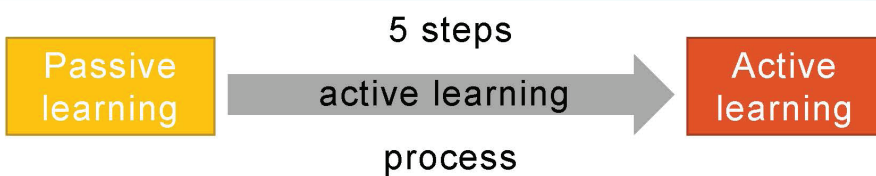

PLC & Collaboration & relationship composed of 5 functions

- (1) Respect for dignity and diversity of individuals
- (2) Dialogue with everyone in school
- (3) Caring relation
- (4) Collaborative learning via activity-based learning
- (5) After action review (AAR)

แผนภาพที่ 3 PLC & Collaboration & relationship

Activity-Based Learning Instructional Strategies

- (1) posing the questions
- (2) searching and analyzing data
- (3) self-constructed knowledge
- (4) intra- and inter-group communication
- (5) knowledge application

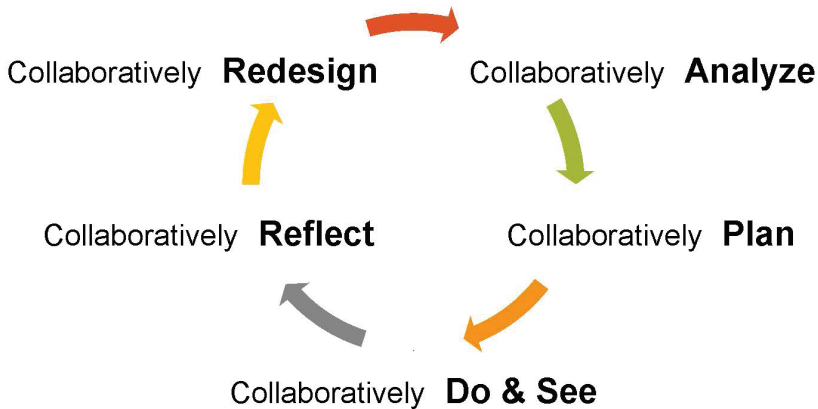
แผนภาพที่ 4 Activity-Based Learning Instructional Strategies

พร้อมกับการสร้างทีม เราก็ฝึกความเป็นครูมืออาชีพด้วยการเรียนเขียนแผนและจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลัง (Collaborative Learning) ที่มี 5 ขั้นตอน เริ่มจากการตั้งคำถามให้สืบค้นหาคำตอบ สรุปเป็นความรู้ และสื่อสารออกมาให้คนอื่นฟังรู้เรื่อง สุดท้ายต้องนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้

แต่การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังให้ได้กับทุกสภาพของห้องเรียนนั้น...ต้องอาศัยเวลาและการฝึกฝนกระบวนการยืดยาวอีกมาก

อาวุธสำคัญของเราคือ “ศึกษาบทเรียนร่วมกัน” (Lesson Study) ซึ่งเป็นวงจรที่มีขั้นตอน 5 ขั้น ที่ครูช่วยกันตั้งแต่วิเคราะห์เป้าหมายสู่การร่วมวางแผน โดยมีขั้นตอนสำคัญอยู่ที่การช่วยกันสังเกตการเรียนรู้ของนักเรียน แล้วมาสะท้อนสิ่งที่เห็นให้ เพื่อเอาไปพัฒนาแผนรอบต่อไป ซึ่งครูต้องทำงานกันเป็นทีม (Team) หรือเป็นคู่ (Buddy)

Lesson Study (LS) Cycle

as a way to develop the collaborative teaching approach

แผนภาพที่ 5 Lesson Study (LS) Cycle

Reflect

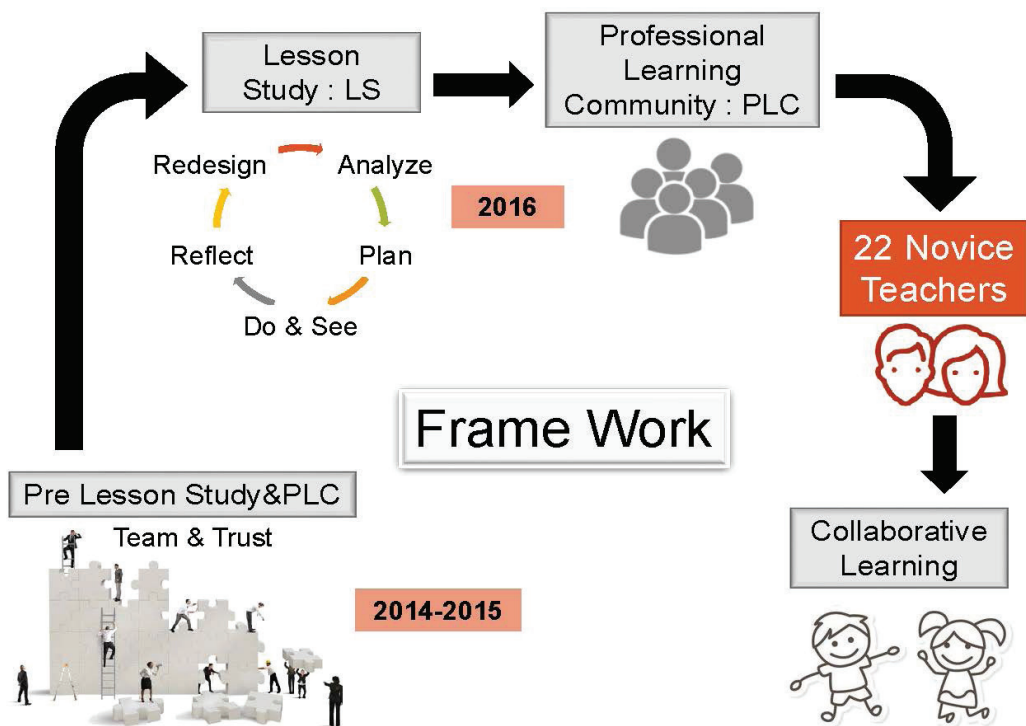

ความเป็นทีมที่มีความไว้วางใจกันและมีวิธีการสื่อสารที่ดี เป็นกุญแจสำคัญของการเข้าไปช่วยกันสังเกตห้องเรียนและ**เปิดรับฟังการสะท้อนคิดที่ตรงกับความเป็จริงได้**

เพราะขณะที่ผู้สอนจดจ่ออยู่กับการดำเนินการตามแผนการสอนและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดในห้องเรียน อาจมองไม่เห็น “ช่วงขณะ” ที่นักเรียนบึ้งแสบได้เรียนรู้ หรืออาจไม่เห็นนักเรียนที่หลุดออกจากการเรียนรู้

ศ.โมนาบุ ซาโตะ กล่าวไว้ว่า “ครูขัดเกลาสายตาให้มองเห็นความรู้สึกของเด็กได้โดยผ่านกระบวนการ LS”

และเส้นทางลัดในการพัฒนาครู คือการมีผู้เชี่ยวชาญมาฝึกและชี้แนะ (Coaching & Mentoring) ที่ทำให้ครูหลายคนกลายเป็นครูพี่เลี้ยงให้กับครูน้องใหม่ได้

แผนภาพที่ 6 กรอบการทำงานเพื่อพัฒนาครู

จากกรอบการทำงานเพื่อพัฒนาครูใหม่ 22 คน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จุดแรกที่สำคัญที่สุดคือต้องสร้างทีมเพื่อให้เกิดความไว้นื้อเชื่อใจ (Team & Trust) ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาบทเรียนร่วมกัน (Lesson Study) ด้วยโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังเชิงรุก (Collaborative Active Learning) จนจัดการการเรียนรู้ให้นักเรียนจนสำเร็จ จากประสบการณ์เหล่านี้ เราจึงได้ทำงานวิจัยหัวข้อ “Collaborative Learning Development based on Professional Learning Community and Lesson Study

Approach for Novice Teachers of Plearnpattana Secondary School” ซึ่งเป็นเรื่องของ
เส้นทางการพัฒนาครูรุ่นใหม่ให้เขียนแผนและจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมพลัง ผ่านแนวคิด
PLC และกระบวนการ LS

WALS2017@NAGOYA UNIVERSITY

個人番号 : 10154 演題登録番号 : 20162

Collaborative Learning Development based on Professional Learning Community and
Lesson Study Approach for Novice Teachers of Plearnpattana Secondary School

Plearnpattana School

โรงเรียนเพลินพัฒนา

ในการสำรวจเชิงปริมาณเราพบว่า ร้อยละ 95 ของครูน้องใหม่เขียนแผนและจัดกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือรวมพลังได้ เมื่อผ่านการทำ Lesson Study เพียง 2 รอบ ในขณะที่ร้อยละ 80 ของนักเรียนบอกว่า สิ่งแวดล้อมในห้องเรียนสร้างการเรียนรู้ที่มีความสุข

แต่เป้าหมายของเราคือต้องไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลัง เราจึงมีเรื่องที่ต้องพัฒนาอีกไม่น้อย โดยเฉพาะด้านการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาการเรียนรู้และพฤติกรรมที่ครูเป็นห่วง เพื่อจัดกระบวนการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

ทั้งนี้การสร้างห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนแห่งการร่วมมือรวมพลังกำลังแผ่ขยายไปทั่วโลก เราจึงได้รับโอกาสให้ไปนำเสนองานวิจัยนี้ในงาน WALS: World Association of Lesson Studies ที่มหาวิทยาลัยนาโกย่า ประเทศญี่ปุ่น เพื่อขอแบ่งปันประสบการณ์ของเราให้กับเพื่อนครูที่กำลังอยู่บนเส้นทางสายนี้ไปด้วยกัน

กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินับพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model”

ดร.จำเริญ จิตรหลัง

โรงเรียนวัดแจ้ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1

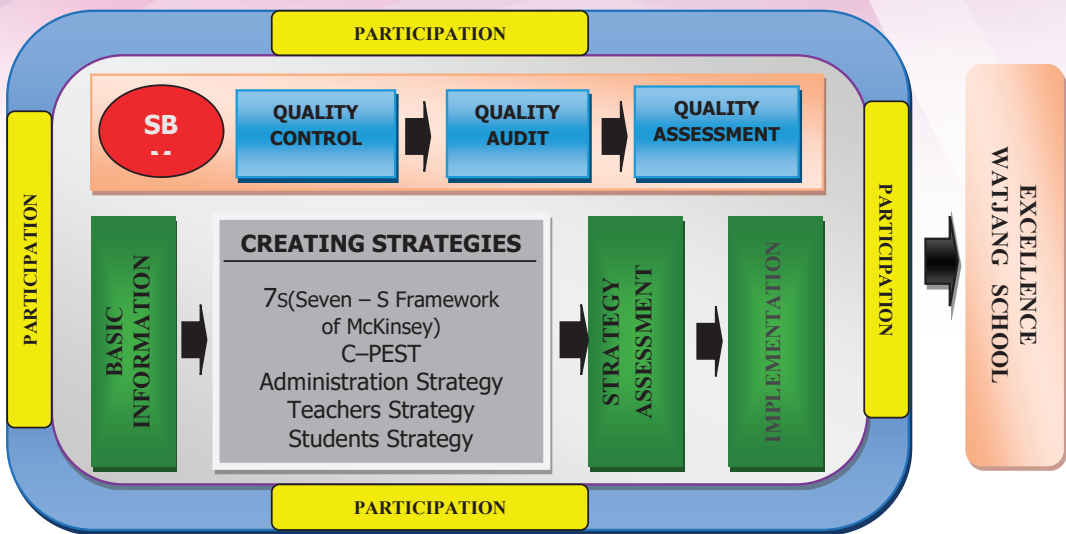
การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการ คือ เพื่อพัฒนา ผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียนรู้ (Ministry of Education, 2008) โดยการวัดและประเมินผล ทางการศึกษา มีประโยชน์ทั้งทางด้านการบริหาร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการทดสอบ และการตัดเกรด ด้านการแนะแนวและการให้คำปรึกษา (Gronlund & Waugh, 2009; Miller, Linn, & Gronlund, 2009; Reynolds, Livingston, & Willson, 2009) และหากพิจารณาถึง นโยบายระดับประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) และสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาได้ให้ความสำคัญและระบุดึงการวัดและประเมินผู้เรียน แบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับชั้นเรียน การประเมินแต่ละระดับ มีองค์ประกอบของประเด็นการประเมินแตกต่างกัน และกำหนดเป็นระเบียบปฏิบัติหรือข้อบังคับ ที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติตามเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพและ สอดคล้องกับนโยบายและความมุ่งหมายของชาติ

การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินับพื้นฐานนั้นมีวัตถุประสงค์รวม 4 ข้อ คือ 1) เพื่อทดสอบความรู้และความคิดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 2) เพื่อนำ ผลไปใช้เป็นองค์ประกอบหนึ่งในการจบการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 3) เพื่อนำผลสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน 4) เพื่อนำผลการทดสอบไปใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชาติ เมื่อพิจารณาใน ภาพรวม สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ได้ดำเนินการจัดการทดสอบวัด ความรู้ของผู้เรียนเมื่อเรียนจบในแต่ละช่วงชั้นเพื่อนำไปสู่การประเมินและพัฒนากิจการการศึกษา การเรียนการสอน และนำผลไปใช้ในการตัดสินใจทางการศึกษาทั้งในระดับย่อยในแต่ละระดับ

เช่น ระดับชั้นเรียน ระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่ ระดับจังหวัด และระดับภาพรวมของชาติ อันเป็นการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ทุกข้อ ยกเว้นข้อ 3 คือการนำผลสอบไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษา หน้าที่ในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนโดยใช้ผลการสอบ O-NET จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้เป็นพื้นฐานในปีการศึกษา 2559 นั้นพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนทั้งสามระดับชั้นมีผลการทดสอบหลายมาตรฐานและเกือบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ภาระงานการปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนดังกล่าวนี้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับกระทรวง เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา รวมไปถึงหน่วยย่อย ๆ ในชั้นเรียนที่ควรตระหนักถึงวิกฤตการณ์และดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนากระบวนการบริหารวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเร่งด่วน แต่ในความจริงยังมีการดำเนินการค่อนข้างน้อยมาก ทั้งนี้จากการศึกษาว่า สาเหตุที่ทำให้คะแนน O-NET ของผู้เรียนตกต่ำนั้นมีด้วยกันหลายปัจจัย ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ ทักษะและความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ความสามารถของครูผู้สอน และนักเรียน การชี้แนะที่ถูกต้อง หลักสูตรไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทท้องถิ่น บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการจัดการ นักเรียนไม่มีความกระตือรือร้น ผู้ปกครองขาดความตระหนัก และส่งเสริมต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายด้าน ทั้งนี้มีปัจจัยที่สำคัญหลัก 3 ประการที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และระดับผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ ตัวผู้เรียน ตัวครูและการได้รับสนับสนุนทางการศึกษา ทั้งด้านการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนการสอน การแนะแนวส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน (อรสา ดีทุ่ง, 2559) อีกทั้งยังพบว่า แบบการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (ประหยัด อนุศิลป์, 2555)

โรงเรียนวัดแจ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 ตั้งอยู่ 141 หมู่ที่ 5 ตำบลบางรัก อำเภอมือง จังหวัดตรัง เริ่มเปิดทำการเรียนการสอนเมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2476 เป็นโรงเรียนตีประจำตำบลและได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล เมื่อปีการศึกษา 2561 ทางโรงเรียนได้ดำเนินการบริหารจัดการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (GPA Model for Excellence) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามนโยบายทางการศึกษา ปัจจุบัน เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นระดับอนุบาลปีที่ 1-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2561 มีข้าราชการครู จำนวน 5 คน

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารโรงเรียนวัดแจ้งมุ่งสู่ความเป็นเลิศ (Watjang School Excellence) ทางโรงเรียนจึงได้สร้างกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้เป็นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model” โดยมีรายละเอียดตามภาพที่ 1

แผนภาพ กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model”

จากการบริหารโรงเรียนวัดแจ้งมุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยใช้กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model” ที่ทางโรงเรียนได้คิดค้นขึ้นเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการโรงเรียนประสบความสำเร็จประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

1. หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. ระบบการประกันคุณภาพ (Assurance) ประกอบด้วย การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) และการประเมินคุณภาพ (Quality Assessment)

3. ระบบการมีส่วนร่วม (Participation) ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ปัญหาและร่วมยินดี การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนได้นำกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model” มาใช้เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดแคลนครูจึงใช้ระบบทางไกลผ่านดาวเทียมยี่ห้อหลัก OLE ซึ่งประกอบด้วย การยึดวัตถุประสงค์ (Objective) หลักสูตร มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด วิเคราะห์ผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ (Learning) ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดความรู้ ทักษะกระบวนการ การวัดและประเมินผล (Evaluation)

4. กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model” เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย การดำเนินงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น (Basic information)

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ผลการจัดการเรียนรู้ ปัญหาคะแนนการทดสอบระดับชาติด้านพื้นฐานและปัญหาการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การศึกษาข้อมูลพื้นฐานใช้หลักการมีส่วนร่วมของคณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมีการประชุมชี้แจง ให้ข้อมูลสารสนเทศและรายงานผลการทดสอบแก่ครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ทราบผลการศึกษาของปีการศึกษาที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนกลยุทธ์แสดงให้เห็นถึง กระบวนการพื้นฐานขั้นต้นของโรงเรียนเพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการกำหนดโครงการและ/หรือการดำเนินการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน โดยสอดคล้องกับสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ได้นำเสนอการนำคะแนน O-NET ไปใช้ในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพผู้เรียนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างกลยุทธ์ (Creating strategies)

การร่างกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) โดยโรงเรียนและคณะครูได้มีการวิเคราะห์ผลคะแนนย้อนหลัง 3 ปี เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน จุดควรพัฒนาเร่งด่วน โดยเฉพาะมาตรฐาน/ตัวชี้วัดตามหลักสูตรในลำดับท้าย ๆ ที่นักเรียนยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยหรือน้อยมาก นำจุดควรพัฒนาเร่งด่วนมาวางแผนปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำร่างกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) กรอบแนวคิดในการสร้างกลยุทธ์นั้นได้ประยุกต์ใช้กระบวนการกลยุทธ์ของ Richard Lueck and David J. Collis ร่วมกับเทคนิค SWOT ด้วยตาราง TOWS Matrix (Wheelen, Thomas L. and Hunger, J. David, 2008) เป็นกรอบในการสร้างกลยุทธ์ในการวิเคราะห์ตัวชี้วัดความสำเร็จของกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื้อหาที่ใช้ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์สภาพบริบทภายในใช้รูปแบบการวิเคราะห์กรอบแนวคิด 7S (Seven-S Framework of McKinsey) ของ McKinsey ประกอบด้วยกลยุทธ์ (Strategy) โครงสร้าง (Structure) ระบบ (System) รูปแบบการบริหาร (Style) บุคลากร (Staff) ทักษะ (Skill) และค่านิยมร่วม (Shared values)

2. การวิเคราะห์สภาพบริบทภายนอกใช้รูปแบบการวิเคราะห์แบบ C-PEST ประกอบด้วย ด้านพฤติกรรมของผู้บริหาร (Customer Behaviors: C) ด้านการเมืองและกฎหมาย (Political and legal Factors :P) ด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors :E) ด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social-cultural Factors: S) และด้านเทคโนโลยี (Technological Factors: T)

3. ได้กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) กลยุทธ์ด้านการบริหารจัดการ 2) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาบุคลากร และ 3) กลยุทธ์ด้านการพัฒนาผู้เรียน โดยเนื้อหาแต่ละด้านประกอบด้วย กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาตรการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ

4. ร่างกลยุทธ์จากประเด็นที่สรุปได้จากข้อ 3 โดยใช้ Tows Metrix SWOT และเลือกใช้กลยุทธ์ที่วิเคราะห์แล้วว่า มีจุดแข็งและโอกาส

5. จัดพิมพ์ร่างกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET) เพื่อจัดส่งให้กับผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินกลยุทธ์ (Strategy assessment)

การตรวจสอบและประเมินกลยุทธ์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและการพัฒนา กลยุทธ์ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งเนื้อหาที่ใช้ ตรวจสอบได้แก่ ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ความเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงาน ความถูกต้องและความเหมาะสมของกลยุทธ์ และต้องมีค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) จากนั้นนำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้กลยุทธ์ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ (Implementation)

โรงเรียนวัดแจ้ง โดยผู้บริหารและครูผู้สอนนำกลยุทธ์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติ ดำเนินการ จัดการเรียนรู้อ การสอนซ่อมเสริมทั้งในและนอกเวลาเรียนโดยใช้กลยุทธ์การสอนที่มีความหลากหลาย

ตาราง แสดงผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET)

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557-2561

ปีการศึกษา	ภาษาไทย	ภาษาอังกฤษ	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคม	รวมเฉลี่ย	หมายเหตุ
2557	51.11	46.67	51.39	25.56	62.22	47.39	สูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ)
2558	60.00	60.00	59.50	30.00	56.00	53.10	สูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ)
2559	59.82	32.86	40.00	43.07	52.86	43.93	สูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ (ยกเว้นภาษาอังกฤษ/ภาษาไทย)
2560	62.71	53.75	50.00	45.67	-	53.03	สูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ/ลำดับที่ 1 ของ สพป. ตรัง เขต 1
2561	69.80	39.50	60.00	44.20	-	53.83	สูงกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ/ลำดับที่ 4 ของ สพป.ตรัง เขต 1/ คณิตศาสตร์ได้ลำดับที่ 1 ของ สพป.ตรัง เขต 1

ผลจากการนำกลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model” นำมาสู่การปฏิบัติ พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ครูได้รับรางวัลครูผู้สอนดีเด่นของคุรุสภา ปีการศึกษา 2560 และปีการศึกษา 2561 ในวันครู นักเรียนได้รับรางวัลในการแข่งขันทักษะทางวิชาการ ซึ่งนับว่าเป็นความภาคภูมิใจของคณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชน

unสรุป

คุณภาพผู้เรียนเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม เป็นตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของโรงเรียนวัดแจ้ง ด้วยนวัตกรรม “Watjang Model” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1 เป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจของคณะครูและผู้เรียน เพราะผลการดำเนินงานดังกล่าวทำให้โรงเรียนวัดแจ้ง ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขาดแคลนครู มีครูไม่ครบชั้น มีผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูง ทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- จำเริญ จิตรหลัง. (2543). นักเรียนกับการปฏิรูปการศึกษา. *วารสารวิชาการ*, ปีที่ 3, 75.
- นิตย โรจน์รัตนวาณิชย์. (2556). การศึกษาแนวทางการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี. จังหวัดปราจีนบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประหยัด อนุศิลป์. (2555). ผลของรูปแบบการบริหารสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.
- อภิวัฒน์ แสนคุ้ม. (2561). การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยนวัตกรรม “School Test”. *วารสารวิชาการ*, ปีที่ 21 ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน-มิถุนายน, 19-29.
- อรสา ดีทุ่ง. (2558). *กลยุทธ์การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- Gronlund, N.E. and Waugh, C.K. (2009). *Assessment of Student Achievement*. Columbus : PEARSON.
- Miller, M.D., Linn, Robert L. Gronlund, N.E. (2009). *Measurement and Assessment in teaching*. Upper Saddle River, N.J.: Merrill/Peason.
- Reynolds, C.R., Livingston, R.B and Willson. (2009). *Measurement and Assessment in Education*, Upper Saddle River, N.J.: Merrill/Peason.
- Wheelen, Thomas L. and Hunger, J. David (2008). *Strategic Management and Business Policy*. 11st edition Prentice Hall Inc.

“การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์”

อีกหนึ่งเป้าหมายของวิทยาศาสตร์ศึกษา

ดร.วัญญุกัย เกียรติจันทราภิชัย

โรงเรียนอัสสัมชัญศรีราชา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ (Science Communication) จัดเป็นกิจการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Enterprise) ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ (Nature of Science) ที่เกิดขึ้นภายใต้ความซับซ้อนของสังคมและเกี่ยวข้องกับบุคคลในหลากหลายสาขา (American Association for the Advancement of Science (AAAS.), 2018) การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้องเหมาะสม จัดว่าเป็นเป้าหมายหลักประการหนึ่งของการศึกษาวิทยาศาสตร์ ในหลายประเทศ (Abd-El-Khalick, 2012) ทั้งนี้ การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ คือ การถ่ายทอดข่าวสารด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ยากแก่การเข้าใจ ให้สาธารณชนสามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการถ่ายทอดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ให้ประชาชนได้รู้จักการคิดวิเคราะห์ และตระหนักถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์ การสื่อสารวิทยาศาสตร์ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่อยากให้กลายเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายและเข้าถึงสาธารณชน ในขณะเดียวกัน การสื่อสารวิทยาศาสตร์ก็ยังเป็นเครื่องมือทางการสื่อสารความคิดให้ผู้รับสารสามารถคิดวิเคราะห์ได้ อย่างเป็นเหตุเป็นผลตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้น หากสามารถปลูกฝังให้ผู้เรียน หรือเยาวชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารวิทยาศาสตร์ได้ตั้งแต่วันนี้จึงไม่เพียง แต่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นการสร้าง

กำลังคนสำคัญต่อการสร้างสรรค์สังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ในขณะเดียวกัน (จุมพล เหมะศิริพันธ์, 2552) โดยทั่วไปการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์มักมีความเชื่อมโยงกับประเด็นทางวิทยาศาสตร์กับสังคม อีกทั้งยังต้องอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการทำให้บรรลุผล โดยเป็นการใช้ทักษะหรือความสามารถในการสื่อสารเพื่อทำการอธิบาย อภิปราย จุดประกาย และสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ให้กับกลุ่มเป้าหมายหรือประชาชน (Sing. 2007 อ้างอิงจาก ศศิเทพ ปิติพรเทพิน, 2556)

ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

ในอดีตการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์อาจถูกมองว่าเป็นหน้าที่ของนักวิทยาศาสตร์หรือผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ที่ต้องพยายามเผยแพร่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่ค้นพบหรือคิดค้นขึ้นมาให้กับคนทั่วไปได้รับรู้ ทำความเข้าใจและยอมรับ (Goss, 1994 cited in Bultitude, 2011) โดยมักเป็นกระบวนการสื่อสารแบบทางเดียว (one-way process) จากผู้ส่งสารถ่ายทอดไปยังผู้รับสาร ไม่ได้ให้ความสำคัญหรือให้ความสนใจว่า ผู้รับสารสามารถรับรู้ เข้าใจและยอมรับในสารที่ส่งไปได้หรือไม่ อย่างไร

แต่ปัจจุบัน เป้าหมายของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเพราะได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการสื่อสารแบบสองทาง (two-way process) ที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และตอบสนองซึ่งกันและกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมาย (Bultitude, 2011) เพราะปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างแพร่หลายและกว้างขวางมากขึ้น และยังมีการนำเสนอข่าวสารข้อมูลทางสื่อสังคมออนไลน์ที่สามารถทำได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว อีกทั้งมีแนวโน้มว่ากำลังจะกลายเป็นวัฒนธรรมการสื่อสารกระแสหลักของคนในสังคม เพราะเปิดโอกาสให้คนหลากหลายอาชีพ ความเชื่อ เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนซึ่งความคิดเห็น ความเชื่อ และมุมมองอย่างกว้างขวางและค่อนข้างความเท่าเทียม

ความจำเป็นของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ในสังคมปัจจุบัน

แม้ปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิทยาศาสตร์ ของประเทศไทยจะส่งเสริมให้เห็นความจำเป็นหรือความสำคัญของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น เพราะเชื่อว่าการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์จะทำให้นักเรียนหรือประชาชนเกิดการรู้วิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงขึ้น แต่ขณะเดียวกัน การปรากฏของข่าวสารบางเรื่อง ยกตัวอย่างเช่น การขอโซคลาภจากสัตว์ หรือพืชที่ลักษณะแปลกจากปกติ ความเชื่อในสิ่งลึกลับเกี่ยวกับผีหรือวิญญาณ การถูกหลอกลวงให้ซื้อผลิตภัณฑ์ยา อาหารเสริมที่มีการโฆษณาชวนเชื่อและเกินจริง เป็นต้น ยังคงแสดงให้เห็นว่า

คนในสังคมส่วนหนึ่งยังขาดความตระหนักถึงคุณค่าของการใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์และยังคงใช้วิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันน้อยมาก หรืออาจเป็นเพราะคนทั่วไปยังขาดโอกาสในการเข้าถึงแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ จนถึงการศึกษาที่จะยอมรับแนวคิดทางวิทยาศาสตร์เพราะไม่มีความสอดคล้องกับวิถีความเชื่อและวิถีการดำรงชีวิต อีกทั้งการปรากฏของข่าวสารเหล่านี้มักทำให้เกิดการถกเถียงกันในสังคมออนไลน์อย่างไม่มีข้อสรุป ดังนั้น การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์จึงควรเข้ามามีบทบาท ซึ่งจะช่วยให้คนในสังคมเกิดการรับรู้แนวคิดทางวิทยาศาสตร์และใช้วิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มากยิ่งขึ้น

องค์ประกอบและลักษณะของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

องค์ประกอบของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ (ปฐมสุตา อินทุประภา, 2561) มี 4 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ผู้ส่งสาร (sender) หมายถึง แหล่งกำเนิดสารหรือข้อมูลที่ต้องการจะสื่อสาร ผู้ส่งสารจะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมหรือบรรยากาศการสื่อสารในสถานการณ์นั้น ๆ
- 2) สาร (message) หมายถึง ตัวข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อสารสามารถอยู่ในรูปแบบของข้อมูล องค์ความรู้ อารมณ์ หรือทัศนคติก็ได้
- 3) ผู้รับสาร (encoder) หรือผู้ถอดรหัสสาร ทั้งนี้เพราะผู้รับสารต้องมีการตีความโดยใช้ประสบการณ์ความรู้ของตนเอง เพื่อให้ตนเองเข้าใจความหมายของสารที่ตนเองได้รับมาจากผู้ส่งสาร
- 4) ช่องทางการสื่อสาร (channel) คือ ตัวกลางที่ทำหน้าที่นำสารไปยังผู้รับสาร เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อวิทยุ สื่อโทรทัศน์ ฯลฯ

สำหรับลักษณะของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ (Bultitude, 2011) ควรมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทาง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร ซึ่งอาจเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ทั้งของผู้เชี่ยวชาญและบุคคลทั่วไป ผู้ส่งสารต้องทำความรู้จักกลุ่มเป้าหมายเพื่อสามารถสื่อสารให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ ต้องมีการสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล สามารถวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายและมีการตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ผู้สื่อสารต้องใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสร้างกิจกรรมหรือกระบวนการสื่อสารที่จะทำร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมาย ขณะเดียวกันประเด็นหรือเรื่องราวทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการสื่อสารต้องเป็นเรื่องที่ผู้ส่งสารสนใจอย่างแท้จริง และผู้ส่งสารต้องมีความชื่นชอบในสิ่งที่ตนเองทำอยู่และทำกิจกรรมเหล่านี้ด้วย

ความกระตือรือร้น จึงจะทำให้การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์นั้นสามารถที่จะนำคนในสังคมให้เข้าถึงข่าวสารทางวิทยาศาสตร์ที่ถูกต้อง และให้ความสำคัญกับการใช้ความรู้และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นฐานในการตัดสินใจในชีวิตประจำวัน

รูปแบบของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

รูปแบบของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ อาจทำได้ 3 แนวทาง คือ

- 1) การเขียนสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งทำได้ทั้งลักษณะของการเขียนสื่อสารผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) การเขียนประวัติแนะนำ การเขียนรายงาน การเขียนบทความลงวารสาร การเขียนรายงานบททบทวนเอกสาร และการเขียนหนังสือ
- 2) การพูดสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ มีทั้งการพูดสื่อสารผ่านการบรรยาย การประชุม การนำเสนอผลงาน การแสดงทางวิทยาศาสตร์และการสัมภาษณ์
- 3) การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดนิทรรศการ สามารถทำได้โดยการจัดทำโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ การทำบอร์ดประชาสัมพันธ์ หรือพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์

ทั้งนี้ ในทุกวิธีการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ที่กล่าวมาต้องคำนึงถึง ความชัดเจน ความเป็นเหตุเป็นผล ความน่าเชื่อถือ ของแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ หรือประเด็นทางวิทยาศาสตร์ที่ต้องการสื่อสาร รูปแบบการเขียนหรือพูดสื่อสารต้องถูกต้องตามหลัก ไวยากรณ์และโครงสร้างของประโยค ไม่ใช่ภาษา ที่ยากเกินความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย และ หลีกเลี่ยงการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจาก การสื่อสาร

การสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร ผู้ส่งสารมีความสนใจ และชื่นชอบในประเด็นและเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร รูปแบบของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ อาจทำได้โดยการเขียนสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ การพูดสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ และการสื่อสาร ทางวิทยาศาสตร์โดยการจัดนิทรรศการ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของ ครูวิทยาศาสตร์ ต้องมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์

ของตนเอง โดยในการจัดการเรียนการสอนของครูอาจเลือกใช้รูปแบบของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ให้สอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้และวัยของผู้เรียน ขณะเดียวกันอาจมีการกำหนดภาระงานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้รูปแบบการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์เพื่อการนำเสนอผลงาน ชิ้นงานที่ร่วมกันสร้างสรรค์ขึ้น จนทำให้ผู้เรียนเกิดการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำผู้เรียนและคนในสังคมให้เข้าถึงข่าวสารทางวิทยาศาสตร์อย่างถูกต้อง เกิดความรู้ ความเข้าใจแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ สามารถประยุกต์ใช้ทั้งแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุมพล เหมะศิริรินทร์. (2552). “สื่อสารวิทยุ ย่านิตเดียว” เสี่ยงเล่าอ้างจากน้อง ๆ ชาวค่ายนักสื่อสารวิทยาศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2561 จาก <https://mgronline.com/science/detail/9520000100833>
- ปฐมสุดา อินทุประภา. (2561). การสื่อสารวิทยาศาสตร์ในบริบทนักวิทยาศาสตร์ไทย. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2561 จาก <http://www.tistr.or.th/tistrblog/?tag=การสื่อสารวิทยาศาสตร์>
- ศศิเทพ ปิติพรเทพิน. (2556). การพัฒนาและติดตามศักยภาพในการสื่อสารทางวิทยาศาสตร์ของนิสิตครูวิทยาศาสตร์. วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้, 4(1), 25-37.
- American Association for the Advancement of Science. (1993). *Science For All American, The Nature of science*. Retrieved September 6, 2018, from <http://www.project2061.org/publications/sfaa/online/sfaatoc.htm>
- Abd-El-Khalick. F. (2012). *Teaching with and About Nature of Science, and Science Teacher Knowledge Domain*. Sci & Educ. 22: 2087-2107
- Bultitude. K. (2011). *The Why and How of Science Communication*. In: Rosulek,P.,ed. “Science Communication”. Pilsen: European Commision. Retrieved September 6, 2017, from https://www.scifode-foundation.org/attachments/article/38/Karen_Bultitude_Science_Communication_Why_and_How.pdf

เด็กไทย พูดภาษาอังกฤษได้ “English for All”

โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง

สนศักดิ์ จันทรพร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

กระทรวงศึกษาธิการ ได้เดินทางไปติดตามการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ณ โรงเรียนสะพานที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษโดยครูชาวต่างชาติ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และประสบความสำเร็จด้วยดี นักเรียนสามารถพูดสื่อสารภาษาอังกฤษได้ จึงได้มีการดำเนินการขยายโครงการไปให้ครบ 4 ภูมิภาค โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนนำร่อง ได้แก่ 1) โรงเรียนสะพานที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 (ภาคเหนือ) เป็นโรงเรียนต้นแบบ 2) โรงเรียนวัดเสาธงเก่า (ถึงสุขประชาสรรค์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 (ภาคกลาง) 3) โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) และ

4) โรงเรียนวัดโพธิ์เสด็จ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1 (ภาคใต้) เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษโดยครูชาวต่างชาติ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561 เป็นต้นไป โดยเตรียมความพร้อมและศึกษาดูงานเพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรูปแบบข้างต้นจากโรงเรียนสะพานที่ 3 อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ไปติดตามแนวทางการขับเคลื่อน

การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ณ โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2561 และสนับสนุน การสร้างเสริมสมรรถนะและทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของโครงการ “English for All”

โครงการเด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้ English for All เป็นโครงการที่สอดคล้องกับ

นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การยก ระดับภาษาอังกฤษ สิ่งสำคัญ คือ เป็นโครงการ ที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษาอย่าง แท้จริง เพราะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกระดับ ได้เข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม และช่วย สร้างศักยภาพในการแข่งขันที่สูงขึ้น ซึ่งสิ่ง ที่เห็นได้ชัดเจน คือ เมื่อเด็กสามารถสื่อสาร หรือเรียนภาษาอังกฤษได้ดี ก็จะมีความสุขกับ การเรียน และเมื่อไปเรียนวิชาอื่นก็จะนำ ความคิดและทัศนคติแบบเดียวกันไปใช้ ทำให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นด้วย

แนวคิด

โครงการ English for all เป็นโครงการ พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยครู ชาวต่างชาติเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนการสอน รูปแบบใหม่ มีแนวคิด ดังนี้

1. **as early as possible** เริ่มสอนให้เร็วที่สุด อย่างช้าอนุบาลต้องเริ่มแล้ว
2. **at least 2 hours a day, 5 days a week** ให้เด็กได้ใกล้ชิดภาษาอย่างน้อย สอนวันละ 2 ชั่วโมง ติดต่อกทุกวัน

3. by native speakers or those who speak English fluently ต้องใช้เจ้าของภาษา หรือใครก็ได้ที่พูดภาษาอังกฤษได้ดี เป็นคนไทยก็ได้

4. accent is not a problem อย่าไปกังวลเรื่องสำเนียง เพราะภาษานั้นขอให้สื่อสารกันเข้าใจ

การขับเคลื่อนที่สำคัญ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโครงการ คือ ครูทำให้เด็กได้เรียนกับเจ้าของภาษา เริ่มจากโรงเรียนที่มีความขาดแคลนก่อน วันนี้เราสามารถเห็นเด็กได้ตอบได้อย่างเป็นธรรมชาติกล่าที่จะแสดง รักที่จะเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ก็ส่งผลไปยังวิชาอื่น ๆ ด้วย รัฐบาลก็จะเริ่มนำร่องทำให้เกิดในที่อื่นด้วยและมีเป้าหมายที่จะสร้างโอกาส ให้แก่เด็กไทยทุกคนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้

โดยกระจายทุกโรงเรียนทั่วประเทศ (บางพื้นที่อาจเลือกภาษาที่สองเป็นภาษาอื่น) แต่คนรุ่นใหม่ต้องพูดได้สองภาษา ดังนั้นจึงมีการดำเนินการโครงการนำร่องเพื่อศึกษาจุดเด่นจุดด้อย ถ้าเด็กรุ่นใหม่พูดภาษาอังกฤษได้ จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางโอกาสของเด็กไทย และคนรุ่นใหม่จะทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในอนาคตของประเทศได้

โครงการ English for All มีความแตกต่างจาก English Program ในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีชื่อเสียงเป็นอย่างมาก เพราะโครงการนี้เลือกที่จะเปิดโอกาสให้เด็กด้อยโอกาสขาดโอกาส หรืออยู่ในครอบครัวที่มีฐานะไม่มั่นคง ให้ได้เรียนภาษาอังกฤษจากครูเจ้าของภาษาหรือครูต่างชาติ โดยที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเรียน รัฐจะจ้างครูชาวต่างชาติที่มีความสามารถในการสอนภาษาอังกฤษไปสอนในโรงเรียน

จุดเริ่มต้นของโครงการเกิดจากแนวคิดการให้โอกาสในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษแก่เด็กไทย เพื่อยกระดับมาตรฐานภาษาอังกฤษ

ในโครงการ English for All โดยวางเป้าหมายให้เด็กไทยทุกคนที่เข้าร่วมโครงการ สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ในระดับดี ภายใน 10 ปี จากนั้นได้นำแนวคิดสู่การทดลองบนฐานความเชื่อที่ว่าเด็กต้องเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ยังเล็ก ๆ จึงจะสามารถพัฒนาได้ พร้อมมีเงื่อนไขหลักในการดำเนินโครงการ English for All คือต้องเริ่มเรียนแต่เล็ก ยิ่งเล็กยิ่งดีเน้นการสอนให้สื่อสารได้ ครูต้องพูดได้จริง ต้องมีเวลาเรียนที่เพียงพอ และต้องมีสภาพแวดล้อมการเรียนภาษา ตลอดจนปรับระบบการสอบและการวัดผลเน้นเรื่องการสื่อสารด้วย

การดำเนินงานโครงการ เด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้ English for All

1. หลักสูตร โครงการเด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้ English for All จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งเน้นสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสารให้นักเรียนได้ออกทำทาง ร้องเพลง เล่นเกม พูดตอบโต้และสื่อสารกับครูต่างชาติและครูไทยเป็นภาษาอังกฤษได้ รวมทั้งเชื่อมโยงกับสาระอื่น ๆ ได้แก่ ภาษากับวัฒนธรรม ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยครูต่างชาติวันละ 2 ชั่วโมง ทุกวัน รวม 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจและคุ้นเคยกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

2. การคัดเลือกครูต่างชาติ โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ดำเนินการคัดเลือกครูต่างชาติสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน โดยมีการสอบสัมภาษณ์และมีการสอบทดลองสอนเพื่อการประเมินอย่างรอบด้าน ครูที่เข้ารับการคัดเลือกจะต้องเป็นเจ้าของภาษาหรือใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ได้ครูต่างชาติ จำนวน 5 คน และมีการปฐมนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นการสื่อสาร ตาม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 การวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบ และการติดตามผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

3. การศึกษาดูงานและพัฒนาการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านพานสหราษฎร์บำรุง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษโดยครูต่างชาติ English for All (เด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้) ณ โรงเรียนสะพานที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำแนวทางของโรงเรียนต้นแบบไปประยุกต์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเทคนิคการสอน และโรงเรียนวัดเสาชิงช้า (ถึงสุขประชาสรรค์) ซึ่งเป็นโรงเรียนนำร่องและมีความโดดเด่นในการฝึกภาษาอังกฤษในสถานการณ์จริง เช่น การซื้อและขายผลไม้ที่ตลาด รวมทั้งการฝึกเป็นมัคคุเทศก์น้อยในการแนะนำโบราณสถานแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งทำให้ได้รับความรู้และแนวทางมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและจะดำเนินการขยายผลโครงการไปยังโรงเรียนในสังกัดต่อไป

4. การขยายผลโครงการ โรงเรียน

บ้านพานสหราษฎร์บำรุง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้ดำเนินการขยายโครงการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ English for All (เด็กไทยพูดภาษาอังกฤษได้) ให้กับโรงเรียนในสังกัดทั้งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 และในระดับเขตตรวจราชการที่ 11 (สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร) เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถให้ครูสอนในโรงเรียนที่เข้าร่วมการขยายผลโครงการนำความรู้ไปในการพัฒนานักเรียนให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า

และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ผลการดำเนินการขยายผลโครงการ English for All ทำให้ครูที่รับผิดชอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สามารถยกระดับทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนได้และนำแนวทางไปในการพัฒนานักเรียนให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ได้กำกับ นิเทศ ติดตาม ขยายผลโครงการและประเมินผลโครงการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ English for All ให้มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีกิจกรรมการเรียนการสอนดีมากได้ฝึกปฏิบัติในสถานที่จริงกับครูชาวต่างชาติโดยตรง ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและแสวงหาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาตนเองเพื่อที่จะนำไปสู่การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เป็นนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และนโยบายการสร้างเสริมสมรรถนะและทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาตนเองของนักเรียน นับเป็นความสำเร็จของโครงการ “English for All”

จากการสนับสนุนของภาคส่วนต่าง ๆ ส่งผลให้การจัดการศึกษาพัฒนาไปในทิศทางที่

ดีขึ้น ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความกระตือรือร้น ตื่นตัวในการพัฒนาตนเอง นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้น จำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2559). *คู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน ตามนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Office of Education Council. (2017). *Education in Thailand*. Bangkok: Prigwan Graphic Co.,Ltd.

วารสาร วิชาการ

เป็นวารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้
ด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร สื่อการจัดการเรียนการสอน
และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา รวมทั้งเป็นสื่อกลาง
ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในเชิงสร้างสรรค์ต่อการปฏิบัติงาน
ด้านการศึกษาของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการฉบับนี้
เป็นความคิดเห็นเฉพาะของผู้เขียน
ซึ่งอาจไม่ตรงกับความคิดเห็นของคณะที่ปรึกษา
และคณะกรรมการวารสารวิชาการ

ขอเชิญชวน

ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
ร่วมส่งบทความวิชาการ ด้านการศึกษา มาลงเผยแพร่ในวารสารวิชาการ
ความยาวระหว่าง 5-7 หน้ากระดาษ A4 ขนาดตัวอักษร 16 พอยต์
พร้อมภาพประกอบ
(ไม่รับบทความย่อวิทยานิพนธ์หรือ บทความงานวิจัย บรรณานุกรมอ้างอิง
เฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทความเท่านั้น)

ส่งมาได้ที่

กองบรรณาธิการวารสารวิชาการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคาร สพฐ. 3 ชั้น 3
กระทรวงศึกษาธิการ ถนนราชดำนั่นนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
หรืออีเมล obec.journal@gmail.com

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อาคาร สพฐ. 3 ชั้น 3 กระทรวงศึกษาธิการ
ถนนราชดำเนินนอก เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
อีเมล obec.journal@gmail.com

ISSN : 1513-0096